

Tibetan Buddhist Resource Center

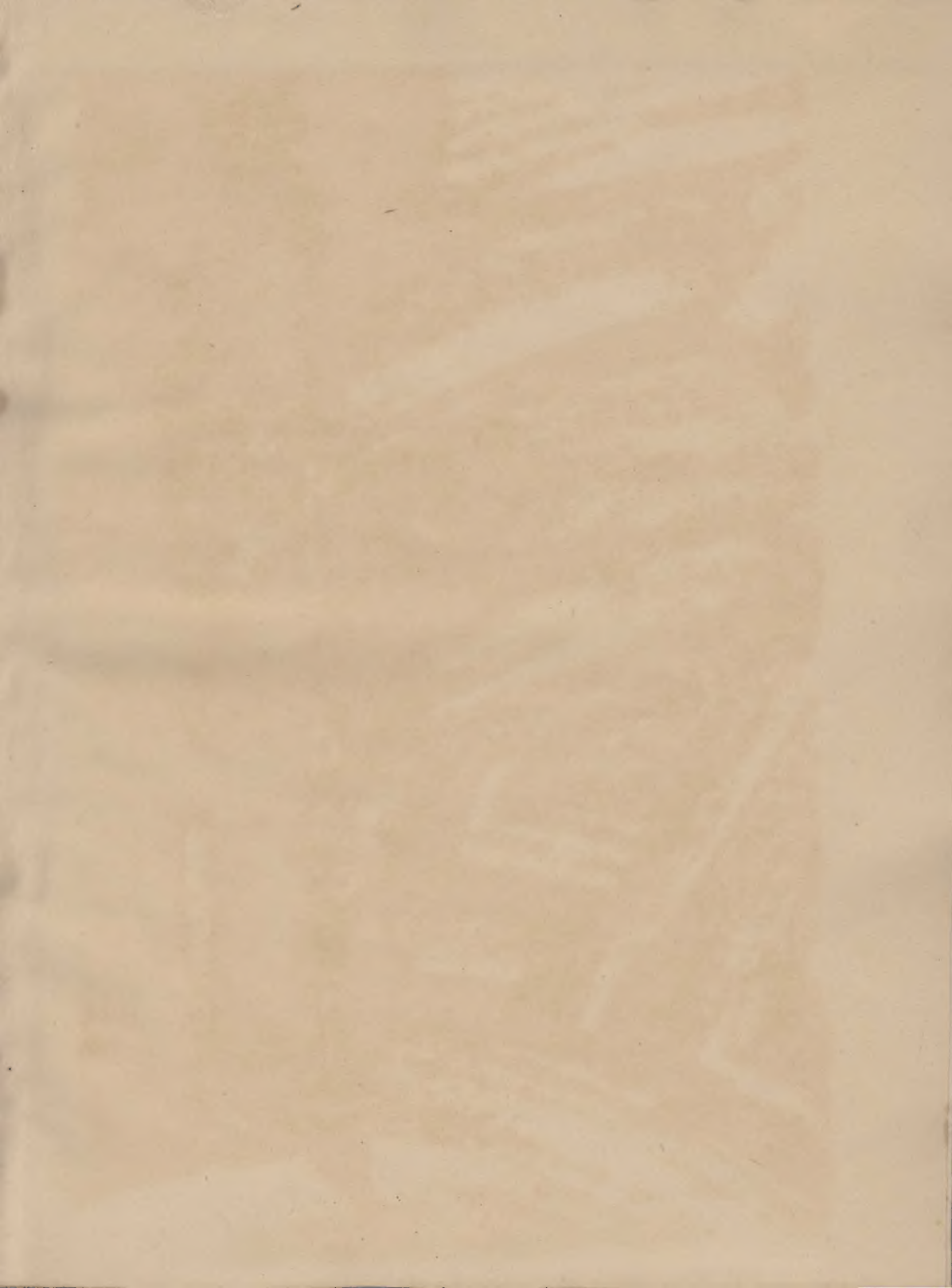
Text Scan Input Form - Title Page

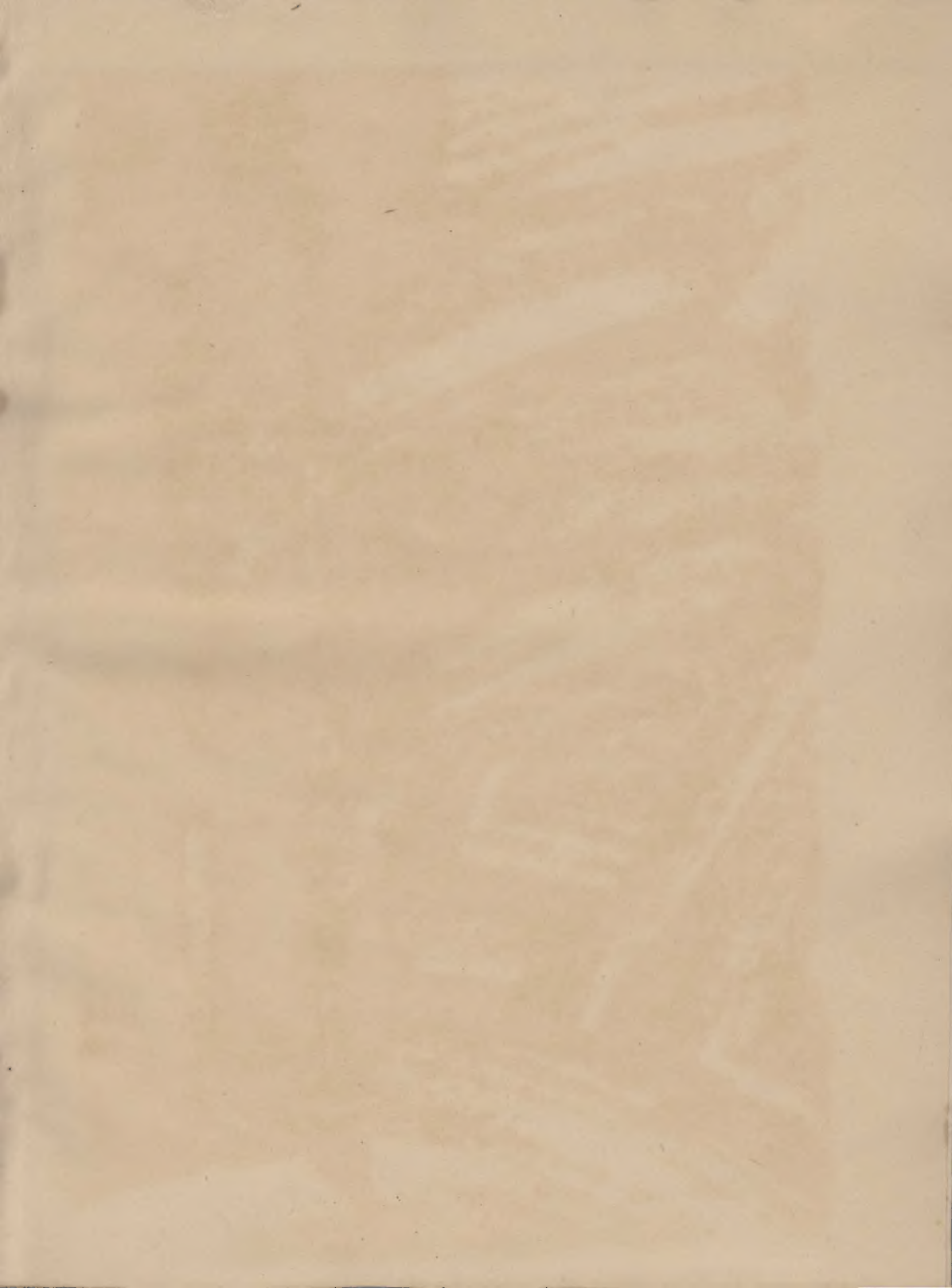
Work:	W1KG14782	ImageGroup:	I1KG23892
LCCN:	n/a	ISBN:	n/a

Title:	སྐད་གསུམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། skad gsum yongs su rdzogs pa'i tshig mdzod chen mo/
Author:	རག་ཏུ་བེར་ raghu vira
Descriptor:	some type set print and most of them are hand written notes
Original Publication:	n/a;n/a
Place:	[new delhi]
Publisher:	[dr. lokesh chandra]
Date:	[n.d.]
Volume:	30
Total Volumes:	139
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at M/S Satluj Infotech Images, E-45, Sector 27 Noida, District Gautam Buddha Nagar, U.P. 201301 via New Delhi, IN for the Tibetan Buddhist Resource Center, 150 17th st., New York, NY 10011, U.S.A 2006. Comments: 6/2016

VOL. 30

CORCHORUS
TO
COURSE

Corchorus capsularis II कालशाकम् L

- नारीचम्.

Corchorus ~~ol~~olitorius । II नाडीक: Bh —

— पट्ट: W, Gal — (from the fibres of which a coarse cordage and canvas are prepared) राजधान: L.

Corchorus olitorius a plant from

the fibres of which a cordage is

prepared शानि m L — a plant

from the fibres of which a coarse

cloth is prepared शाणि m L

(rope is made from its fibre)

ककखटपत्रक: L.

cord n 1 I रशना - दामन् n (m L)

RV, AV, SB₂, MBh, etc - रज्जु t (y_c)

Some times m) RV, etc.

1 II उद्यामः TS, SB₂, Kātyāśra - उद्याम

iii शतौद्याम TB₂ - उद्याहनी L —

कुशा L - टीदीदिरः L - तानिका

Sis 5.61 — तानि t (Pāṇ 6.4.39,

Kāś on 3.3.1) 48 47.2.9), RV. 6.24

4, Bhp, sch on SB₂ 13 + kātyśr 20

(y̥c), तन्नी Gobh 3.6.749 — तन्नु m

RV, etc — द्योत्रम् L — परिसंतानः TS

— पाशः (once पाशम् y̥c f आ) RV,

etc — प्रग्रहः (y̥c f आ) MBh —

अन्धनम् (also अन्धनी L) SB₂, etc

— यूनम् kātyśr — राष्मि m

(exceptionally f) RV, etc —

वराकर: L, वराकर: वराकर MBL -

वराकर: (only ये with आ) MBL:

12-2488, ७९ वराकरा — शुल्बम् शुल्बम्

(also शुल्बः, शुल्बः, शुल्बा, शुल्बी, शुल्वा,

शुल्बी) सिं, सूर्या, BHP हेमन् n

AitBr, kāth — संनहम् TB₂, सिं,

MBL — संनाहः MBL — सरः —

सुल्बम् L, ७९ for शुल्ब — सूत्रम्

4

(accord. to १ अर्थ-चादि also सूत्रः)

AV, etc श्रुत्वा Hear, रज्जु.

not a cord अरज्जु म्फु [NAD]

along the cord अनुपन्थम्

Baudhp a triple string of

a Brahmins cord made of

mūnja मौज्जी (seil मैखला) the

binding on of the sacred cord

5
मौजीनिबन्धनम् Mn 2.27, मौजी-

बन्धनम् the Brāhmanical cord

पावित्रम् MBH — देवतस्मिन् Gal

the cord attached to the

mechanism of a doll यन्त्र-

सूत्रम् Rājat the cord attached

to the mechanism of a puppet

यन्त्रसूत्रम् Rājat a cord for

tying cattle सामनी L (जल दामनी)

a cord for tying together

folded kusa-grass in making

offerings at the funeral rites

of Sūdra नीवि f L the cord

of girdle रशना गुणः the cord

of a pole for carrying bur-

dens शीच f BHP शीक्य a cord

of a pole for carrying loads

महिन्धकः L the cord of a yoke

शिच of BHP शिव्य the cord

of an amulet मङ्गल प्रतिसरः

Das the cord of an arc

(कज्या the cord of Varuna

विश्वजित् m W — पुत्रकाङ्क्षः L

the cord of suspending a

balance प्रग्रहः (युं f आ) L a

cord used as an amulet worn

round the neck at nuptials

प्रातिसरः (युं f आ) AV, ek प्रातिसरः

Var, Dharmaś, S, प्रातिसरम् १

अर्घ्यार्घादि a cord used

as an amulet worn round

१
११११
the wrist at nuptials प्रातिसरः

(if f आ) AV, etc, प्रातिसरा, Var,

Oheirnas. 5, प्रातिसरम् १ अर्ध-चादि

the cord which forms the

boundary of the Uttaravedi

जैदिमैखला BLP the cord with

which the victim is bound

पशुपाशः L a cord worn

round the body मानसूत्रम् L

a cord wound round the

wrist of a girl before her

marriage भुजिव्यः L = हस्तसूत्रम्

equal cord समरज्जु f col

furnished with a cord सगुण

f (आ) MBh, kāṇ, etc going with

(i.e. led by) a cord तान्ति-चर म्

TBr 3. 3. 2. 5 having no cord

निर्गुण mf (आ) kaṁ a hemp

cord शणशुल्कम् kaṁ, शणसूत्रम्

kaṁ, Gr. sīt invested with a

Brāhmanical cord ब्रह्मसूत्रम्

mf Tājñ investiture with the

Brāhmanical cord पावित्रारोपणम्

Pañc led by a cord रश्मिनां कृति mf

led by a cord रशनाकृत म्फु

kau's mean cord समरजू ठ

col a measuring cord राशि म

(exceptionally f) RV 8.25.18 one

who has been invested with the

sacrificial cord कृतोपनयनः Mn

2.1080.113 the sacrificial cord

यशसूत्रम् R a silken cord

(tied round the right arm

at a particular festival अनन्तः

situated within the measuring

cord अन्तःस्पन्ध म् Sulbas to

extends a cord वितन्, वितनोति,

वितनुते RV, etc together with a

cord सगुण म् (आ) म् MBh, kāv,

etc to put on a sacred cord.

मेरवली कृ मेरवलीकरोति MBh, kām

a triple cord त्रिवृत् m sāṅkh

Gr, Mn 2.43 the cords drawn

on an altar (on the four sides

of the hole in which sacrificial

fire is deposited मेरवली (यु, आ)

BhP furnished with cords

होमवत् infu RV 6-24-4

having a hundred cords

शतौधाम mfn TBz having

five cords पञ्चदशानम् mf (मो) n

Pān 4.1.29 kās having no

cords अतन्त्र mfn not consisting

of cords अरज्जु mfn RV 2.13.9

4.7.84.2 not having cords

अरज्जु mfn RV. 2.13.9 4.7.84.2

tying with cords रज्जुबन्धः

kathās.

Cordia latifolia

1 I क्षौण्मातः L,

क्षौण्मातकः (also क्षौण्मातकी) MBH, Var,

Swr, etc — क्षौण्महः L — उद्दालकः L,

उद्दालकः Swr.

1 II कर्कुदारकः L — द्विजकृत्सीतः L —

पिच्छिलः L — भूतद्रुमः L — वसन्त-

कसूमः L — शाकरः L — शीतः L.

the plant of Cordia latifolia

ਲਿਖਤ: L.

Cordia myxa 1 I उद्भातः L, उद्भातकः

Susr — बहुवारः, बहुवारकः Bhp2 — शेतु

अ Susr शेतु अ Susr शेतु.

1 II कुसुममध्यम् -- कोतकः L --

गन्धपुष्पः L -- द्विजकुत्सेतः L --

भूकब्जदारकः L — लघुपिच्छितः, लघु —

भूतद्रुमः, लघुशीतः L — वसन्तकुसुमः L

— शीतः L — शीतपुतः (only 1.)

शीतलः L — सूक्ष्मफलः L.

the plant Cordia myxa 1 I

सूक्ष्मफलः L.

1 II अर्बुदाकारः L — भूरोत्तु m L —

शायितः W — श्लेष्मलः L the fruit

of Cordia myxa बहुवारकफलम् kind

Cordia myna latifolia n II 255/613% SBL.

1-

Cordial adj. II रुचिर ‡ (आ) Sārṅgs —

हार्दिन् (T Āḥ) हार्द्वन् (VS).

very cordial सुहृत्तम MBh.

Cordiality I हृद्यता, हृद्यत्वम् Suśr,

kām, Jātakam.

a medicinal plant (sidonia
cordifolia) । II अतिवला.

The plant hemionites cordifolia II

अतिगुहा.

dear to a physician (Cocculus
cordifolius) । II मिषक्प्रिया L.

1
the core of anything । I सारः, सारम्

(ifc f आ) RV, etc — हृदयम् (ifc f आ)

AV, etc — ममन् n RV, etc

The core of a citron फालः (फालम् L)

L. The core of the banana मोचाटः

(only L).

(in law) voluntary co residence
of kinsmen (as of father and son
with each other after partition of
the family property) संसृष्टत्वम्

Dāyabh — (as of brothers with
each other after partition of the
family property) संसृष्टम् Dāyabh.

coriander 1 I धान्यकम् (= धान्याक)

— धान्यम् म् धान्या L — धन्या,

धान्यम् L — धान्यबीजम् L —

बीजधान्यम् L.

1 II आवालिका L आवाली — उत्रेधान्यम्

L तीक्ष्णकल्कः L — तीक्ष्णपत्रः L —

तुम्बुरु n Sussr 4.6.42.6) 4 118,

Pān 6.1.143, Kāś तुम्बुरु MBL 1,

Bhp, गुम्बरी, तुम्बरी L -- धानिकः,

धानिकम् L - - धानिकम् Bhp, धानका L

— धानम् L - धानी L = धानम्,

धानिकम् Bhp -- धानेयम्, धानेयम्

Bhp, MBL. 13. 5468 (B!) -- धानेयम्

Gal — धोनेका Bhp (v.l. धोनेका) —

धोनेका Bhp (v.l.) धोनेका - - भिदा L —

वनजः — वितुन्नकः, वितुन्नकम् L —

वेधकम् L -- शाकयोग्यः L -- सुचरितम् L

— सूक्ष्मपत्रम्, सूक्ष्मपत्रकः L —

सौरः L — सौरजः L (पु. सौरभ) —

सौरभः Swiss — स्फुरकः L कम्बुड.

coriander seed धनीयकम्,

धनीयकम् L (धन्नाक) — द्विजः

L. pungent-fruited coriander

तीक्ष्णफलः L the seed of

coriander

पुनर्पुत्र ३ न Pan 6.1.143

1
27/7/20
Coriandrum sativum II दान्याकृतम् L. +++++

III उग्रा.

a kind of coriander (Coriandrum

sativum) कुन्दी L The plant coriandru^m

sativum अवारिका.

Cormorant 1 I पानीय कावेका Un 1.7,

Sch — मङ्गु m Us, etc, मङ्गु R.

1 II मात्स्यवेधनी L.

a kind of cormorant चिह्नः L.

corn n | I धान्य mfn RV, AV, etc —

धान्य (ifc) Mn, MBh — धाना RV, etc.

II कदरः, कदरम् Swid — गारित्रम् Mn 4.170

— नीतम् L — बीजरुहः W — भोगार्ह्यम् L —

भोग्यम्, भोग्यार्ह्यम् L — भौमम् Apast —

यवसान्नोदकेन्धानम् MW — लवेष्टिका L —

चरेणुकः L — शस्यम् (more correctly सस्य

V.V.) — शारदम् VarBr.s — ससः, ससम्(?)

RV — सस्यम् (if f आ) AV, etc, शस्य

सीत्यम् L — स्तम्बः L — स्तम्बकरि m L —

स्तोमम् L.

abounding in corn बहुधान्यः Var

any corn yielding ^f flower यनः any

corn yielding meal शितः as much

corn as a man can eat at once

शान्यमानम् VP (^{v. l.} $\frac{V}{\frac{V}{L}}$) autumnal corn

S

शरत्सस्यम् VarBṛS — शारदम् VarBṛS

barren corn (the ear of which has

no grains) काकयवः MBh, Pañcat

bread corn अन्नम् the bread of

corn कणिशकिंशारु, m L the best

corn सारधान्यम् VarBṛS consisting

of corn धान्यमय म्(ई) न Hcat

corn and wealth धान्यधनम् corn-

destroying सरयमारिन् m L corn

equal in size to a bull धान्यगवः Pān

6.2.62, Kās.

a corn field I धान्यक्षेत्रम् MW—

सरयक्षेत्रम् Hit. corn heaped up in the

shape of a bull धान्यगवः Pān 6.2.62,

Kās' a corn-loft सरारः L corn-

wreathed सरयमारिन् mfn R

desiring corn यवयु mfn RV full

of corn सस्यपूर्ण mfn Hit; सस्यशालिन्

mfn R, Hcat.

grown with corn I सस्य mf(आ)

n Hariv — सस्यपूर्ण mfn Hit,

सस्यशालिन् mfn R, Hcat. having high

spikes of corn ऊर्ध्वसस्य mf(आ)n

MBh a heap of corn बलजः, बलजम् L,

बलजा अप्सः a kind of corn कणिका

Pāncad, कणी L — करालात्रिपुरा L —

काङ्कम् Susः — काण्डिका L — कुरी L —

बहुतरकणिशः — यवशस्यम् Divyav —

षष्टिहायनः L — स्थूलकङ्कु m L — गुच्छकणिका

(dhagin) गुच्छकणिशः L the meal of

parched corn बन्धुराः f pl L not

grown with corn असस्य mf (आ) n

Hariv on account of possessing

corn and wealth धान्यधनतः MN2.155

one by whom corn is produced उद्वयस्

mfn [Mahidh] VS 9.3 particles of

ground corn किकुसः AitB. 2.9 piling

up corn निकारः L. plucking corn

with the hands कटभंगः L. provided

with corn सहचान्य mfn Sankh. 4.

rich in corn and wealth धान्यधनवत्

mfn heat a spike of corn कणिश, Kād

a vessel for corn धान्यपात्रम् Laty ^{well} ~~with~~

grown with corn सुसम्य म्रि(आ)न

Harix white corn शुक्लधान्यम् Paricar

^W winnowing corn निकारः ^W without

^{beard} a bread (a kind of corn) • मुष्ट म्रि(आ)न

2I पितृः MBh, Mṛicch, Śāk, etc.

27.1

a disease of the cornea ^{II} शुक्ती

inflammation of the eye (at the
edge of the cornea) अलजी f

AY 9.8.20, अलजी Susr Obscuration
of the cornea after inflammation

पाकात्परः Susr a particular

disease of the cornea शुक्ति f Susr

—शुक्तिकः Sārṅgs, शुक्तिका Susr.

Susr
28.6

KB
28/6.

corner n II कौणः Pañcal Dais, Rāmat

up, Kathās.

II अरति m RV 10.160.4 - अष्टि b

Ś Br, Katy Śr — आरम् —

भृष्टि b RV, AV, Gṛ S — सात b

RV, Ś Br, Ś S.

Agni's corner होताशन m b n

(with काः) Var Br S anointing

the corners of the eyes आभाङ्ग

Susr any projecting corner

(as of a plough) कुकुर्ब

BhP 5.25.7 the corner

of a house अणि म अणी

— अणि mb L — a corner

of the eye लोचनाञ्चलः (4.6)

5A) Bhartr .

I the corner of the mouth

सृक्वि न यājñ, MBh, Hariv,
etc, सृक्विणी MBh - - सृक्वम् L

II सकः, सकम् RV .

eye - corner न्येनापानः L

the external corner of the

eye पुमूषिका Var Brs 58-7

comm from one corner to

4
the other कोणाकोणि w the

inner corner मुनः कोणः

outer
the other corner (of the eye)

बाह्यांतः L .

the outer corner of the eye II

नेत्रपर्यंतः L , नेत्रांतः MW —

दृग्गतः Prasannar :

III नयनगतः Var .

the corner of the mouth

कोण प्रमाण having corners

मात्र MW having corners

मात्र mfn MW having

eight corners अष्टासि mfn

SBh, अष्टासि mfn MBh 3-10

3. 106 6 5 having the

corners blunted blunted कुण्ठित

mbri Kum 2.20 having

the corners (of the eyes)

inflamed २ मत्तं mbri MW

having the corners

towards the quarters of

the compass दिग् संक्राम्ब

Sch on Kāty śr having the

eye corners visibly red

प्रकटरक्तान्तरायन mbn Pañc

(said of the vedi) having

its corners be turned

towards intermediate regions

of the compass = कान्तरदिक्प्रति

mbn Katt Kātry Śr .

cornerwise कोणाकोणि w .

cornered adj अश्रिमत् Nir 6.23.

81
five cornered पञ्चाश Heat.

four-cornered II चतुश्चक ६ (श्री)

Kāty Śr, Karus, Pān 5.4.120,

Hariv 12378, etc.

II चतुश्चक ६ (श्री) Heat, AgP

43.27 — चतुर्भुष्टि RV 10.57.9.

Three-cornered त्रिश्रि RV 1.152.2

two cornered द्विकोण Āp Śr, Sch

— द्विस्तुति :

cornice n. I कपोतः L - कपोतपालि

f Var Br S

100-1
a large cornucopia प्रपुटः Kaus.

not cornuted (as an animal with

incomplete continuations of the bone

of the forehead) । II ॐ मं (३॥) ॥

AV 12.4.3, TS 1, Kāth, etc

coronation n । I राज्याभिषेकः Pañcat.

a great sacrifice performed at the

coronation of a king राजसूयः AV, etc.

corporal adj • मूर्तिमत् Mn, MBh, etc.

corporal punishment ।I शरीरदण्डः

BhP, Inscr — शरीरदण्डः (with दण्ड).

।II वधदण्ड Mn 8.129 (commonly)

वधः Mn, Yājñ, etc.

corporation n II समूहः (itc + आ) Mn, Yājñ,

etc.

belonging to a corporation कृत्य mf

(आ) n W the chief of a corporation

कृत्यः L.

the head of a corporation I गणमुख्यः

VarB&S — गणनायकः VarB&S 15.15, गणप०

VarB&S 32.18 — गणपुङ्गवः VarB&S 4.24

गणपूजः VarBrS 16.33 — गणपूर्वः MBh

13.1591, गणप्रमुखः Buddh, L one of a

corporation गणभियन्तरः Mn 3.154

one who officiates for a corporation

(as a priest) गणदीक्षिन् Yājñ 1.161

a village corporation ग्रामसंघः W.

corporeal adj II शारीरिक MW —

शरीरिन् Mn, Kāu, etc — शरीर f (ई) ŚB, etc,

etc, शारीरक — दैहिक f(ई) PhP — कायिक

f(ई) Susk, etc — रूपिन् f(इणी) MBh,

Kāw, etc.

II अङ्गिन् — अनात्मन् — कायक f(इका) L

कायस्थित — देहभाज् m Kāw, BhP —

देहभृन् — देहिन् — मूर्तिधर Kathās, BhP

— रूपवत् R, BhP, Kathās — वपुष्मत् Kir

— वैशोहिक f(ई) MW — शारीरकीय MW —

सांख्यिक MW.

become corporeal वस्तुपातित Vajracch.

a corporeal being शरीरधृक् Baudh

corporeal nature मूर्तत्वम् Sūryas,

VarBrS (in Vedānta) a corporeal

part of an organized body अव्ययम्

L the corporeal part (of man) मातृत्वम्

BHP one who has shaken off what

is corporeal विधुतमाय BHP whose

chief kind of existence is

corporeal देहलक्षण BHP 3.33.5

great corporate body महागणः AV,

MBh, Śāntik, Var.

corpse । I शवः, शवम् (ifc & आ)

ŚBrh, etc — मृतकः, मृतकम् मञ्ज्,

Bhp, Vet.

II कटः L — कटस्थालम् L —

कुणपम् (कुणपः gūṇa अध-चादि)

AV, TS, ŚBrh, Mn, etc — क्षालि-

वधनः L — श्रेतकामः Kathās —

काथिः Rāṇ — भूमिवधनः, भूमिवधनम् L

म०कः, म०कम Kathās — मृतदेहः

Kathās — वीरतरः L — शपः W.

the ashes of a corpse शवमसम

n. MW hearing a corpse

मृतधार, मृतधारक mfn. म०क

become a corpse शवभूत mfn

MW become like a corpse

शवभूत mfn. MW belonging to a

corpse शव म्फु Gaut, Mn,

MBh, etc a burning corpse

विदधेकः Buddh the burning

of a corpse शवकमेन न Baudh

a corpse-burner शवदाहकः, शव-

दाहिन- म W carrying a corpse

शवधर म्फु MBh containing

a corpse अन्तःशव म्फु Gaut

4
a corpse-carrier शववाहः, शव-

वाहकः MBh — शवोद्धहः ऽं B२

'corpse-covering' शवाच्छादनम्

MW a corpse-eater शवाशः

Bhatt corpse-fire श्मशानम्

m L 'corpse-head' शव-

शीर्षकः L 'corpse-like' शव-

सङ्गम् Sāṅkhya 'corpse-litter'

शवशिबिका Hear 'corpse-maker'

शवकूल m Pañcar corpse-

poison शवविषम Sūśr a corpse

(resolved into the 5 elements)

पञ्चावस्थः Gal 'corpse-rit.'

शवसाधनम् Cat corpse-vehicle

शवस्थः, शवमानम् L cremation

of a corpse शवदह्या ऽडिह,

शिवदाहः W cremation of a

corpse शिवम् ch Up and down

a decomposed corpse विपुल-

मम् Buddh defilement caused

by contact with a corpse of

a relation शिवम् Mark P,

शिवान्शिवम् W a human corpse

मूलपुरुषशरीरम्, मूलपुरुषदेहः

Kathās — पुरुष सुभाषम् TS

'not corpse - fire' अशवाग्नि म

SBz 12 not a fire kindled

to burn a corpse अशवाग्नि-

SBz 12 one who has touched

a corpse (and is consequently

defiled) शनरपृश- mfn Mn 5.

64 produced by a corpse शान

mfn Gaut, Mn, MBh, etc

touching a corpse श्वाभ्युक्षः MW

carrying corpses (said of Agni)

श्वोत्प्राहृत mfn RV 10.16.11 [v.l.

(श्वोत्प्राहृत (v.v.) Sāy] coming

from corpses श्वाभ्यु mfn Bālar

consuming corpses (as Agni)

श्वोत्प्राहृत mf (श्व) n (Pan 3.2.

69, Kāś) MBh 1.932, Grihyas

1.11, Tithyad consuming corpses.

(as the fire of the funeral

pile or Agni in one of his

terrible form) शोचिषं मधु

(Pāṇ. 3.2.69) RV 10.16.9 & 10,

87.5, VS 1.17, AV, ŚB, Kāś,

RV, etc consuming corpses

(said of Yātū-āhāna and

other evil being imps and goblins)

मोचिह म्भु (Pan 3.20.69) RV,

etc covered with a hundred

corpses. शिवाशिवा म्भु (३) ॥

Das 'feeding on corpses'

शिवाशिवा: L 'fond of corpses'

शिवाशिवा: L a place for

cremating corpses शिवम 109 181

Mark P. a place for the bones

of burnt corpses शिवम 109 181 Nir

3.5 smelling corpses शिव-

शिवम mfr Cat.

11 11 11

corpulence I मेदस n Śārṅga

मेदोबृद्धि f W — उदरविस्तारः Mricch.

I II उन्मेदा W.

(esp) medical treatment for

reducing corpulence कृदणम.

Suśr.

corpulency I II आप्यायनम् — नाश्रि-

वर्धनम् L — पीनता, पीनत्वम् R w

— मेदोदोषः SārṅgS.

anything which causes corpu-

lency आप्यायनम्.

corpulent ^{adj} L I तुन्दित Sāṅkhya 4.

19.3 (v.l. तुण्डित) Mānḍya 2.10,

Hear: — मेदस्विन Sās, Sūśr

तुन्दित Pāṇ 5.2.117, Kāś, तुन्दित,

तुन्दित L, तुन्दित, तुन्दित

उदरिल Pāṇ. 5.2.117 — उदरिन २

उदरिक Pāṇ. 5.2.117.

। II उदरवत Pāṇ. 5.2.117 — उद्यन L

— उन्नतनाभि — कुण्ठक L — पिचि-

उवत L — पिचण्डिक, पिचण्डिन

४ कुन्दादि, पिचण्डित Kāśīkh,

पिचिण्डित — पीन † (आ) MBh,

Kāśī, etc — रथूलनाय W.

corpulent (said of Indra)

अपोदर RV become corpulent

तुन्दित Naish 4.56.

to be corpulent जीव Nom जीवति

Dhatup 15.5.

to grow corpulent जीव el 1

जीवति Dhatup 15.56.

1
corpus delicti n II लिङ्गम् (once लिङ्गः,

Nris Up, itc f आ, ई only in विष्णुलिङ्गी)

Yājñ, Sch

correct adj । I जुद्ध Kāu, VarBrS, Suśr —

साधु ‡ (वी) W — सम्यक् Bhp — समीचीन

‡ (आ) KaushUp, Pañcat, Bhp — समञ्जस

Mn, MBh, etc — न्याय्य ‡ (आ) Lāty, Mn,

MBh, etc.

। II नील W — प्रगुण ‡ (आ) Mālatīm, Hcar

— प्रसन्न Mālav, Mālatīm — शालिषवत्

TBr — लोक्य ‡ (आ) ŚBr, MBh — वार्त्त

(see तरक) Pat — शैक्ष f (ई) MBh — शैक्ष

MBh (u. l. for शैक्ष) — शोभन f (आ or ई)

Sarvad — सद्गीचीन Bhp — सद्ध्यञ्च f

(सद्गीची) Bhp — समर्थ Vās — सरत् f (आ)

Prasāṅg Tprāt, Sch — साधुवत् RPशत —

साम्प्रत Lāty, Sarvad — सौपपत्तिक Nāg,

Sāh, Nilak — स्पष्ट Ganit, Gol — स्फुट

Sūryas — हस्तदर्शिन MBh.

all correct वाचिस्वरक Pat as if

correct साधुवत् MW being correct

प्रकृषि f Pat a correct action

सुकृत्यम् Pañcat correct behaviour

when begging food एषणासमिति f

HiYog correct conception

सम्प्रातिपत्ति f Kān, Pat, MBh, etc

correct conduct सत्यथः MBh, Harid, 1

R, etc, सत्पथ R — सुकृति f Pan cat

correct evidence समञ्जसम् MW

correct expression शब्दः (also

शब्दम् in DhyānabUp itc f आ)

Pat correct formation of a word

संस्कारः (itc f आ) Nir, Sarvad

correct in accent स्वरसंस्कारान् mtr

Ragh correct inference शुद्धानुमानम्

L a correct knowledge of the law

धर्मशुद्धि f Mn 12.103 correct

manner सम्यक्ता Prab, Sch,

सम्यक्तत्वम् MBh correct measure

मात्रा RV, ChUp a correct notion

प्रमाणम् (ifc f आ) Tarkas a correct

notion obtained through the senses

प्रत्यक्षप्रमा Vedântap correct

Sanskrit सुसंस्कृत mfu Suse

a correct sentence आप्तवाक्यम्

the correct thing सिद्धरूपम् TPrat,

Sch correct use of a word

संस्कारः (ifc f आ) Nir, Sarvad

the logically correct side of an

argument सिद्धान्तपक्षः MW making

correct स्फुटीकरणम् Sūryas

(in rhet) not grammatically correct

(as anyakāraka for anyatkāraka)

असाधु ~~मति~~ Vām २. ¹/₅ not quite

correct अस्मिन् ‡ (आ) Sūryas one

who has a correct idea प्रमातृ

Kap, Sch, Vedāntas, Sarvad one

who has a correct notion प्रमातृ

Kap, Sch, Vedāntas, Sarvad quite

correct सुसाधु car rather correct

प्रसन्नप्रायः Mālatīm to cause

correct knowledge प्रमा caus

प्रमापयति MW to form a correct

notion of प्रमा, प्रामिमीते (acc) Maith

Up, Hariv, Hit.

correctly ।I सम्यक् Up, Mn, MBh, etc.

यथा Bhp, यथावत्.

I II अजु RV 2.3.7, 5.46.1, 10.67.2, AitBr

3.3.10 — अजुधा AitBr 1.28.28 — शिक्षाया,

शिक्षाभिस् ।

correctly heard सुश्रुत mfn Naish.

correctness n.I शुद्धि f Yajñ, Māttim —

शुद्धता Pañcat, शुद्धत्वम् Campak —

साधुता Āpast.

I II निदानम् L — परिशुद्धि f Kārand

प्रमाणत्वम् Nilak — युक्ति f MBh, Kāṇ, etc

— संस्कारः (ifc f आ) MBh, R, etc — सम्पद्

f RPśāt, MBh — स्फुटता 101.

(speech) adorned by correctness

संस्कारभूषणम् MBh correctness

of meaning अवृथार्थता Siṣ 6.47

grammatical correctness व्याकरणम्

Subh possessing correctness संस्कारवत्

~~संस्कारकत्~~ mfn Kālid treasure of

correctness शुद्धताकोशः०

correct vb I शुध्, शुन्ध caus बोधयति

Yājñ, Sch.† अनुशास्

III अनुशास् - अङ्गूक comm on RPrāt—

विशुध् caus विशोधयति Yājñ, Sch— शास्

el 2 (Dhatup 24.67) शास्ति (Ved and ep also

शास्ते, शासाते, शासते) RV, etc.०

to correct (an error) प्रतिसमाधा,

प्रतिसमावधाति Samkr to correct
(astronomically) संस्कृ, संस्कुरुते Sūryas

to correct (by calculation) स्पष्टीकृ,

स्पष्टीकरोति Ganit.

correcting in II संशोधनम् w.

the act of correcting शोधनम् Nir,

KātyŚr, MBh, etc means of

correcting (as a 'stick' 'rod' etc)

साधनम् (ifc f आ) TBh, Sch

correction n I शोधनम् Kām, Hit,

Yājñ, Sch — शोधः MW — शुद्धि f Yājñ,

Mālatim.

II शासनम् (ifc f आ) Baudh, Mn, MBh, etc

शास्ति f MārkrP — शिष्टि f Gāṣṭ — संशुद्धि

f W — संस्कारः (ifc f आ) Nir, Sarvad

स्फुटिकरणम् Sūryas.

correction (by calculation) स्पष्टीकृति

f Ganit correction (in an astro-

-nomical sense) संस्कारः (if f आ)

Sūryas correction of a pupil

शिष्ये f W deserving correction

निगृह्य mfn Pān 8.2.94.2 for the

sake of correction शिष्यार्थम् Mn 4.164

(in astron) a particular correction
for calculating the real time of a
planet's rising उदयान्तरम् SiddhŚit

the process of correction for the

apsis (mānda) मान्दिकम् a paper of

corrections शोधपत्रम् MW a sheet

of corrections शुद्धिपत्रम् MW—

शोधपत्रम् MW.

corrector n (in alg) शोधकः col —

(in arithm) शोधकः col o

one who corrects विवक्तुं mfn

AitBr.

correcting adj II शुद्धिकर f(ई) MW.

corrective II शोधकः MW.

corrected adj II शोधित.

to be corrected II शोधनीय mfn w

— शोधय mfu MW — शास्य mfu MW,

• Yājñ, etc.

I II विवाच्य mfu ĀśvŚ — विशोधनीय

mfu MW — शासनीय mfu MW — शास्य

mfu MW — संशास्य mfu W — (in astron)

संस्कार्य mfu Pol — शास् Pass शास्यते

शास्यते MBh, Kāu, etc.

to be grammatically corrected

योजनीय mt4 MaitrUp, Sch.

correlation ≈ I सामानाधिकरण्याम् Pāṇy,

Sch — साकाङ्क्षा Sāh, साकाङ्क्षत्वम् KātyŚr.

II प्रतियोगिता Bhāṣya, Sch, प्रतियोगित्वम्

Tarkas — विनियोगः VPāt, Pāṇy 8.1.161,

etc.

correlation as between a limb

and the body अङ्गाङ्गिता correlation

as between subordinate and the

24

principal अङ्गाङ्गिता correlation as

between the limbs अङ्गाङ्गिता

correlation between the limbs of a

body अङ्गाङ्गिभावः correlation of

the different limbs or members

of anything, as in a simile or

comparision between the principal

parts or features of any object and

those of the thing compared to it

अङ्गाङ्गिभणः.

correlative n I साकाक्षं mtu Par, Sāh.

II प्रतियोगिक mtu Tarkas, Vedāntap,

प्रतियोगिन् mtu Tarkas, Sāmk, TS, Sch, etc.

not correlative to अप्रतियोगिन् mtu.

corridor n II ग्रीवः Bālaḥ 10 $\frac{100}{101}$.

✓
corroborate vb । I दृढी कृ Kāv, Sch-

स्थिरीकृ, स्थिरीकरोति Mn, Sch,

MārkP.

corroboration । I दृढीकरणम्

दृढीकारः MBh, R — स्थिरीकरणम्

Sāh, स्थिरीकारः Bādar, Sch

समर्थनम् Pratāp, Kuval — प्रामाण्या-

पनम् Sarvad — दाढ्यम् Suśr,

Kām, Rājat.

corroborating adj । I समर्थक

Sāh.

corroborative । II अनुनादक, अनु-

नादक - mfn .

corroborated adj । II सहोद्ध

Samk.

to be corroborated । I समर्थ mfn

Sāh.

- + K + + H

समर्थक

1 II

corroding / विक्रयनम् W — त्रणकृत्

mfn W.

Corrosive ^{adj} 1 I क्षार म् (आ) (gana

ज्वलादि) R, Pañcat, BhP, etc.

Any corrosive substance

क्षारम् Kathās 93.14 (esp. an

alkali such as soda or potash)

क्षारः Kāty, Yājñ 3.36, MBh, etc.

corrugated brow I II

लगाए रखा (only W).

+*/++

ended

corrupt adj II प्रदुष्ट MBh, Kāv, etc —

क्षेपल सुश्रु.

III प्रदोष सिद्ध.

a corrupt dialect पिशाचभाषा

Kathās, पिशाचिका (sc भाषा) L

corrupt in action कर्मदुष्ट the most
- corrupt of the Prākṛit dialects अपभ्रंशः

to
become corrupt उपदुष्ट, उपदुष्यति

Hariv 11264 to become utterly

corrupt संदुष्, संदुष्यति MBh

very corrupt विप्रदुष्ट Mn 9.72,

etc.

corrupt ub I प्रदुष् caus प्रदूषयति MBh,

Kāu, etc — संदुष् caus संदूषयति R,

Suse, Rājāt — दूषय Nom दूषयति (ep

also दूषयते) AV, Mn, MBh, Kāu, etc.

II क्षि ८ । क्षयति ८ 5 क्षिणोति ८ 9

क्षिणाति RV, AV, etc — विदह्, विदहति Car

— विदुष् caus विदूषयति RV, Bhp —

(the mind) दुष् caus दूषयति (Pāṇ 6.4.91)

the act of corrupting संदूषणम्

Yājñ — दूषणम् Mn, MBh, etc

corrupting by admixture of poison

विषदूषणम् Kām.

corruption n ।I अपभ्रंशः — विगुणता

Susr — सम्प्रदूषणम् Car.

II केशिः Susr.

2I उक्तेचः Yājñ 1.339 — दुष्टि f MV.

corruption of the humours (of

the body) उक्तेचः Susr.

corrupter n दूषयितृ m, दूषयितु m Vop.

corrupting adj 2I दूषक f (इका) Mn, MBh, R,

etc — दूषिन् MBh, Yājñ — संदूषण Mn 9.13.

— प्रदूषण MBh, Sus̥h̥.

II दूष — दूषण f (ई) AV, Śāṅkhya, etc —

दूषयन् MW, दूषयाण W — दूषि —

विदूषण f (आ) R.

corrupting the blood रक्तदूषण Sus̥h̥

corrupting (the mind) विकारिन्

हित corrupting the soul आत्मदूषि

AV 16.1.3.

6.
corruptible adj 1I दूष्य MBh, Kām —

उल्कोचिन् MBh.

corrupted adj 1I प्रदूषित MBh, R,

Var, Suśr — दूषित Mn, MBh, Kām, etc

— संदूष — दूष.

1II विकारिन् Suśr — विदग्ध Suśr —

विनष्ट Mn, Yājñ — व्याकुलित R, Suśr

— व्यापन्न Suśr — नष्ट Mn, Yājñ, MBh, etc

corrupted (as a Prākṛit dialect)

अपमृष्ट Kathās corrupted (as
the humours of the body) विगुण

सुसु उत्तरे utterly corrupted संदूषित

हारि very corrupted विप्रदुष्ट

Mn 9.72, etc wholly corrupted

सम्प्रदुष्ट VarBṛS (a country) whose

laws are corrupted विनष्टधर्म Rājāt

8
to be corrupted 1II संहार्य mjh MBh,

R.

to become corrupted दुष्टीय Nom

दुष्टीयति Pāṇ. 7.4.36, Sch—दुष्ट cl 4

दुष्यति.

8/13
27/6

✓
con. select | Ian mf (£) n c ye - f

311) Bhp, Ratnâv, Kathas, etc. vv.

I II

प्रतिपत्तिः : Hear, Sis 5. 23.

311/24

✓
cor set n. I चेतिनी Padma P 4.

I II कश्चपिनी Amar, कश्चपिः ?

कश्चपि L — कश्चपिः, कश्चपि

(Un 4.2, Nir 5.25) gana

अथ-चादि Kath 34.5 (if f आ),

Pān 3.2.12.9.

—x—

अथ-चादि

coruscate vb ।। विलम्, विलसति.

coruscation n ।। स्फुरणम् megh, mālatim.

coruscating (as colour^{light}) ।। ललन म्फु Bh.P.

coruscating (as light) ।। ललन म्फु Bnt.

Corydalis Goveniana

भूलकेशः L, * भूलकेशम्,

भूलकेशी.

corypha umbraculifera n. n. n. n. n.

Corypha taliera I I ताली L

ताली फ L.

I II दलतरा म L.

+/+/+/+

ended

III

Coryza terebinthina

၇ နှစ်ခွဲ

the azimuth cosine of a place । II दिग्ज्या

Gānit

~~Gānit~~ the cosine of an angle in a right-

angled triangle कोटिजीवा, कोटिज्या Sūryas.

the cosinus of declination • क्रान्तिभुजा

Āryabha 4.24, Sch.

1
3/2/55
any cosmetic prepared from

various substances (used as a

remedy in the form of a paste)

नॉन f Suisse, नॉन any

cosmetic prepared from various

substances (used as a remedy

in the form of a pill)

नॉन f Suisse, नॉन a par-

21
ticular cosmetic स्रग्धासनः BHP

scented cosmetic अ३५.रा३५ः

a white cosmetic for the body

सिला३५.रा३५ः Kum a white cosmetic

for the limbs सिला३५.रा३५ः Kum

application of cosmetics to

the body (esp. after bathing)

अ३५.रा३५ः application of

fragrant cosmetics आद्यवासः,

आद्यवासनम् anointing the

person with cosmetics कषायः,

कषायम् MBh colouring the

person with cosmetics कषायः,

कषायम् MBh perfuming the

person with cosmetics कषायः,

कषायम् MBh.

belonging to this cosmic period

इदं युगीन मन्त्र सिद्धा a particular

cosmic period रश्मिचक्रकल्पः ?

Buddh a particular cosmic

period रश्मिचक्रकल्पः ?

relating to cosmogeny (asa hymn) II

भाववृत्त mn भाववृत्तीय.

cost । I व्ययः (ifc f आ) (gen or comp) .

I II परिव्ययः Jātakam — हेतु म

Rājat 5.71.

at the cost of व्ययेन (ifc)

— विरोधः (instr) a term for

costs incurred in fruitless

endeavours to recover a loss

2
वरदक्षिणा MW. very costly महाधन

very costly महाधन mf (आ) न

MBh; Hariv, R, Cāṇ — वराह

mf (आ) न R, Hariv great

costliness महाधन Var; Śis,

Sāring P, महाधन Rājat.

costing अह mf (आ) न R.

costly ~~महाधन~~ adj । I महाधन

Bālar.

anything costly. महाजनम W

a costly ornament महाभूषणम

Brahman P very costly महामूल्य

L.

आचार्य

costive adj II आनद्ध Sussr — गाढवर्चस् Cost.

II निबद्ध W.

one whose bowels are costive क्रूरकोष्ठ

Sussr — क्रूरशय तु (भा) Sussr.

Costiveness n II रोधः Cost — कोष्ठानाहः

Cost — गाढवर्चस्वम् गाढवर्चस्त्वम्.

1
costume (esp of an actor) नेपथ्यम् ,

नेपथ्यः (६) Māṭh, Kāv, etc the costume

of an actor नाट्यम् Bhp having

a beautiful costume सुनेपथ्यम् mf(आ)n

Sāh wearing a costume नेपथ्यभूतम् mfn

Cat.

1
abind of costus भाव्यम् L — नीरजम्

Suss — नीरजम् L.

Costus arabicus

I पाकलम् Car —

पुष्करांघ्रिजः , पुष्करांघ्रिजम् L, पुष्कराह्वम्

Car, पुष्कराह्वयम् , पुष्करिणी L — परिभद्रकम्

L, परिभव्यम् Bhpr — रोगः, रोगारव्यम्

L, रोगाह्वयम् Bhpr.

II जरणम् L — दुष्टम् L — पद्मकम्

L — पद्मपर्णम् L — पद्मवर्णकम् L —

पारिभाव्यम् L — पुष्करबीजम् L —

पुष्करम् L — पुष्करसागरः, पुष्करसागरम्

L — ब्रह्मतीर्थम् L — भासुम्, भास्वम्

L — मृत्फली L — राजभद्रकः L — रुजा

L — वानीरजः L — वाप्यम् L (Pl.

व्याप्य) — विषाणी L — व्याधि m L

— व्याप्यम् L — व्यामाः m pl

Var BrS — शीतलम् L — शुष्कसम्भवम्

L — श्वासारि m L ~~...~~

2 (the fruit) पोष्करम् Suśr L.

3 (the plant) कुत्सम् L — कुठिकः L —

(used as a remedy for the

disease called takman) कुष्ठः,

कुष्ठम् AV, Kauś 35, R 2.94.23, Suśr.

4 (the root) पोष्करम् (with or w/o मूल)

Suśr L — पुष्करमूलम् (Bhpr)

पुष्करमूलकम् (L) — सुगन्धिकम् L —

मूलम् (०२ मूलः १ अर्धचरि ५ +

आ ०२ ई).

derived from Costus arabicus

पोष्कर mb (ई) n relating to

Costus arabicus पोष्कर mb (ई) n

Costus speciosus n. II कदारव्यम् L

commonly called कुष्ठ) — केमुकः L,

केचुक — गदारव्यम् L, कुष्ठ — गदाह्वम्,

गदाह्वयः L — ज्वरक्षयः Var. S, L 28.1, Sch

— दुष्टम् L — पञ्चकम् L — पञ्चपर्णम् L —

पञ्चवर्णकम् L — पारिभाव्यम् L — पाकतम्

Var — पारिभद्रकम् L, पारिभव्यम् Bh P.

पारिभू — पावनम् L — पुष्करम् L —

पुष्करबीजम् L — पुष्करसागरः, पुष्करसागरम्

L — पुष्कराद्विजः, पुष्कराद्विजम् L, पुष्कराद्विजम्

car, पुष्कराद्वयम्, पुष्करिणी L — प्रथमतीर्थम्

L — भासुरम्, भास्वरम् L — मृत्पत्नी L

— राजभद्रकः L — रुज् itc Bhpd, रुजा

L — रोगः, रोगारव्यम् L, रोगाद्वयम्

Bhpd — विषाणी L — वानोरजः L —

वाप्यम् L (u. l. व्याप्य) — व्याधि m

L — व्याप्यम् L — शीतलम् L —

शुष्कसम्भवम् L — आसारि m L.

the fruit of costus speciosus

पौष्करम् Suse, L.

the plant costus speciosus IT

उत्पलम् Bhpr, VarB&S — कुठिकः L

— कुलम् L — कावरी L — (used

as a remedy for the disease

called takman) कुष्ठः, कुष्ठम्

AV, Kaus 35, R 2.94.23. Sub. the

medicinal plant costus

speciosus आम्रम् Bhpe

derived from costus speciosus

पौष्कर मृत् relating to costus

speciosus पौष्कर मृत्(३) न०

the root of costus speciosus II

पौष्करम् (with or & मूल) Suśr, L

— पुष्करमूलम् (Bhpṛ) पुष्करमूलकम् (L)

III (esḥ) मूलम् (or मूलः १ अर्ध-योगिदि

if ८ १ आ or इ) — मूलपुष्करम् L

— सुगन्धिकम् L.

the tuberous root of the plant

costus speciosus काश्मीरम् L, काश्मीरजम्.

cot

I रवद्धा Kauś. Mn 8.35 /,

etc.

II कराहः (rarely कराही, कराहम)

L.

a cot on which dead bodies
are carried conveyed to the

~~pyre~~ pyre रवाटः, रवाटा, रवाटी f

L, रवाट्टि, रवाटी f Gal.

- 11x1+114 अग्रद

cottage ॥ I कुटीर f Un 4.144,

कुटीर MBh, R, etc. ~~कुटीरः~~,

कुटीरम् (Pan 5.3.88) Bharte,

~~Vear~~

I II कुटीरः, कुटीरम् (Pan 5.3.88)

Bharte, Vear --- कुट्ट 5. कः 2,

कुट्ट 5. कः कुट्टिमः, कुट्टिमम् L

मठः, मठम् MBh, Kav, etc.

-111X1-111

अ. १११११

Cotton ३ I कपसिः, कपसी, कपसिम

suir — वूलम् (m. L) MBh, R, etc,

तुला L, वूली sāṃkhyā 17, Gaudap.

II अम्बरम् L — अम्बरदम् — कपसिः,

कपसिम

~~कपसिम~~ (gana वित्वादि) Mn, MBh, etc

— तुलपियु m Dīnyāw 17.27, तुलकम्

Bhāshāp — पत्रोर्णः MBh, R, etc —

पियु — m Car — पियुलूलम् L — पियुलुः

L — पिञ्जा L — पिशुनः L — दूष्यम्

Diryāṅ — मरुद्भवा — वङ्गः, वङ्गम् L

— वाससः n L — स्थूलपट्ट, स्थूलपट्टाकः

L.

Cotton - cloth परकः L —

कापसिः, कापसिम् (gana बित्वादि)

Mn, MBh, etc a cotton-cover

वृत्तबली Bhpr 7.10.63 cotton

haired तूळकेश cotton-moistem-

ing तूळसेचनम् L the cotton of

the tamarisk पुत्रिका w, पुत्रका

Pam 7.3.45, Vartt 10, Pat.

the cotton plant I कापसि

Swiss — कापसिका L.

II चव्या L — चित्रदण्डकः L —

तुण्डिकेशी L — पिचव्यः L. ~~कापसि~~

the cotton-plant फलही — समुद्रान्ता

Bhpr — सूत्रपुष्पः L a cotton

seed तूलशर्करा L. the cotton

the cotton shrub । II वादरा L —

वादरी L — वादरः, वादरा L —

मीचा L — वमनी L a cotton

trader तूलिकः Kathās 61.

the cotton tree । I कपसिः, कपसि,

कपसिम Swsr — कपसिकी Bhr.

III गुडः L — वूदः L — वूलवृक्षः L

— वूलिफला (also तुलिफला) L,

वूलिनी (तुलिनी) Bhr — फलही L

a fabulous cotton plant with

sharp thorns (with which the

wicked are tortured in the world

of Yama) कूटशाल्मलि m +

कूटशास्त्र-मलिकः MBh , कूटशास्त्र-मलिकी R,

Ragh 12.95 filled with cotton

तूलपूर्ण mfn MBh 11.23.18 a flock

of cotton blown about in the air

इन्द्रतूलम् , इन्द्रतूलकम् L a block

of cotton वक्षसूत्रकम् L the fruit

of the cotton shrub वक्षसूत्रम् L

a garment of cotton फालम् A

the gum of the cotton tree

शास्त्रः L the having hands

soft as cotton (one of the minor

marks of a Buddha) तूलसदृशसुकुमार-

पाणिता Dharman. ४५ the Kernel

of the fruit of the cotton plant

वदरः L (to consume) like

cotton तूलदाहम् (with Vdah- to

consume) near 6.5.

made of cotton | I कापसि

mb (ई) n (gana बिल्वादि)

Aisir, laty, Mn, etc — कापसिक

mb (ई) n MBh, etc — कापसिक

mbn w.

| II फात mb (ई) n L — बादर

mb (ई) n L a roll of cotton

from which threads are spun

पिन्जिका L a seed of cotton

एकाष्टी W the silk-cotton

tree इशानी the wild cotton

plant वनोद्वा L — the wild

cotton plant वनसरोजिनी L.

the wild cotton shrub ! II

बहुमूर्ति † L भारद्वाजी L —

भाद्वजी L — महावीर्य (only L).

the wild cotton tree I I

वनकापसि (SvSr), वनकापसि (L) †.

I II लज्जका L — वनजा (only L)

Cottony † कागसि. † (I L) m

gana बिल्वदि) AivSr, lāty, Mn, etc.

cottony seeds floating in the air

वंशकफः L — वालवूल्म L

the cotyla of the leg of an

animal I II अथवा (अथवा)

L) Ait Be, Suse.

+ 1x1 + 4

अथवा

4

couch n | I पयडि.कः Kaush Up, MBh,

Kāv, etc, also पयडि.का Kād,

also पत्यकः Pan 8.2.22 -- खट्वा

Kaus, Mn 8.357, etc -- निस्तरः

L, निष्तर -- तल्पः (n. L) AV,

TS 6, TBh, etc (ये f आ

Rājāt 2.166) -- शयनम् (ये f

आ) - SBh, etc -- शयनीयम् MBh,

Kāv, etc, इयनीयनम Kathās -

शय्या (if f आ) Shady Be, etc.

I II अन्तःकृतिः L — कश्चिपु m n

BhP — ललिनम Dharmaśarm s.

7 — ललिनम L — ललपा AV 13.

1. 17 — पेचकः L — प्रसारणः

11aiv — इयः — शिरः L

संसारः (if f आ) MBh, Kāv, etc.

संस्कारम् R — संस्कारः Mārka P

स्तरीमनम् Mn 4.147, Sch, स्तरीमन

Mn 4.147, Sch.

any couch निषेरः, निषेरम्

MBh, Kāv, etc bare ground

as a couch भूशय्या Kām,

Pāṇcat being on a couch

शयनस्थ mfn. Mn 4.74

प्रस्तारेऽऽ mfn VS, प्रस्तरपिठम् mfn

a couch adorned with jewels

रत्नतल्पः. Da's a couch and a

seat शय्यासने न du Mn 2. 119

a couch formed of arrows

(esp for a dead or wounded

warrior). शरतल्पः MBh, Vās,

Gīt, शरपञ्जरम् BhP a couch

made of flowers and leaves

प्रस्तरः L the couch of a
dead hero (formed of arrows)

नीरशयः (Bhp) नीरशयानम् (MBh),

नीरशय्या MBh, Rājat, Bhp

a couch of any material

प्रस्तरः (ife) MBh a couch

of flowers कुर्यमशयानम् Sak,

b

Vet a couch of leaves पतङ्गिणी

R a couch of leaves and
flowers प्रसारः (if f 3A)

RV, etc couch of the gods

देवतलयः Tāṇḍya Br. forming

an excellent couch सुवर्णमण

mfn VS, T Br a great couch

महाशयनाग Buddha the guardian

10/7
of the (royal) couch शय्यापातः;

शय्यापातः Pañcat, शय्यापातः.

MW having a fair couch

शय्यापातः mfn Suleh having

a peculiar couch on the

ground शय्यापातः शय्यापातः mfn

having the mountain for a

couch शय्यापातः L the (female)

keeper of a (royal) couch

शयनपालिका Jātakam a kind

of couch निरवद्ध Gal a lying-

in couch ~~अरिपृशय्या~~ अरिपृशय्या

Ragh 3.15 lying on a couch

तल्पशीवन mf (वरी) ॥ RV 7.55.

8, तल्पशय mf (आ) ॥ AV 4.5.

3 — शय्यागत mfn. MW made

8011
9/11/11

into a couch सत्प्रीति म्फु.

Rājat 3 occupying a couch

शय्यासनस्थ म्फु Mn 2.119

offering a couch शय्यादानम्

on a couch शय्याया RV a

pleasure couch निहारशयनम्

R — कैलिशयनम् छत् 11.2

the preparation of a couch

(one of the 64 arts) शायनरचनम्

Cat produced on a couch

तल्पेन T. A. 4.39.1 reclining

on a couch शायनस्थ mf Mn

4.74 — वल्द्यशिवन mf (अरी)

n AV resting to a serpent

as a couch फणितल्पगः L

resting on a couch तल्पशिवन

mf (वरी) n RV 7.55.8,

तलपेशम mf (आ) n AV 4.5.3

— तलपसद्यम् TB 1.2.6.5 f

rolling from one side to

another of a couch शय्याप्रान्त -

निवर्तनम् - Sak serving as a

couch प्रतिशानन mf (अरी)

n. AV, TS a small couch

लेखुरवादि को L a small oblong
low couch of cane-work (used
as a dooly or litter) नेत्रासनम्
the surface of a couch शयनीयम्

तलम् R to a couch, शयना RV
to make into a couch शयनीकृ

शयनी करोति Kād -- रवदूय Nom

रवदूयानि Sis 2.77 turned into

a couch - उपशोकासन mfn git

the upper portion of a couch

on which the head rests अमा-

शयः Dai worthy of a couch

तन्मय mfn Tandya Be 23.

4. 5, 25. 1. 10.

- X -

अमर

1
27

cough n 1I कासः Swiss, Bh P, कासा

AV 6.105, 1.3 — कण्टिका AV

5.22.12, 11.2.22

1II कसनः T (कास) — कास b

AV 1.12.3, 5.22.10 88 11

क्षेत्रः L — क्षपयु m (Pān 3.3.89)

Kāś) W — (?) वस्यु m L —

विज्ञातः L

afflicted with cough

कासकुष्ठ mbn allleviating

cough कासघ्न mb (ई) n

suir cough caused by

old age जराकासः BhPr 7

24.15. the cough connec-

ted with rakta pitta

रक्तपित्त कासः • car cough

destroying कासमर्दः Suir

a cough produced by injury

क्षतकासः Bh. Pr a dry cough

प्ररुख कासः Bh Pr enemy

of cough कासारि m PL

having a cough कासन

mfn. Suir having a

cough कासवत mfn car, Suir

one who has a cough

produced by an injury

तप्तकासनं मन् Bhp 1, for

वृत्तकासनं producing cough

कासकार मन् a remedy

against cough (an acid

preparation mixture of tama-

rinds and mustard. -) ग्रामदः।

a remedy against cough

कासुन्दी - तरिका १ कासमर्दः

removing cough कामघ्न

अं (ई) म सुश् -- कासजित्

१ L ^{severe} a ~~severe~~ cough खल्वटः

W.

cough ~~प्लव~~ ॥ कास cl । कासते सुश्.

॥ सु cl । चेति gant W.

to cough up उल्कास, उल्कासने

+++ coughing up उल्कासनाम

council n I परिषद् f SBh, Kauś, Mn,

MBh, etc — सभा RV, etc — समिति f RV,

AV, MBh, Bhp.

II विद्वयम् RV, AV, VS.

an assistant at a council सभ्यः

Mn, MBh, etc assisting a council

समितिंगम mfh SBh a Buddh

council धर्मसंगीति f a council

chamber मन्त्रगृहम् MBh ~~council~~ -

सदोगृहम् Ragh a council-hall

संगीतिप्रासादः Buddh a council -

house दार्वरम् L council of elders

बृहदसंघः L council of state

शिष्टसभा Hit a council room

चिन्तावेशमन् n L.

fit for a council । I सभेय mfh

RV, VS, ŚāṅkhŚr •

II विदथ्य mtn RV -- सभावत् mtn

RV •

going into a council सभाग mtn

ŚBṛ, ChUp — सभाचर mtn VS

the president of a council सभापति

m VS, Kathās relating to a

council सामित्य mtn AV the

session of a council सभापरिषद्

MBh skilful in council सुसभेय

mtn TS to hold a council समास्त,

समास्ते AY, SBH.

councillor पारिषद्य Rājā, Divyā.

a king's councillor भूतिकर्म: L with

a councillor or councillors सहमात्य

mtn R without a councillor

निःसचिव mfn Subh councillors

family priests and the like

योगक्षेमः, योगक्षेमाः m pl, योगक्षेमौ m du,

योगक्षेमम् .

counsel \approx I मन्त्रः RV, etc —

मन्त्रितम् MBh, R — उपदिष्टम् sah

499 etc.

I II तीर्थम् MBh 5, Mālav 1. $\frac{12}{13}$, Kir

2.3 rarely तीर्थ MBh — मन्त्र m

RV — मन्त्रः W — वादः MBh.

experienced in counsel मन्त्रश

mfn Mn, R fruit of counsel

2
मन्त्रफलम् W good counsel

सुमन्त्रितम् MBh -- सुभाषितम्

MBh, Kāv, etc having counsel

मन्त्रवत् mfn W hearing counsel

मन्त्रवत् mfn W rooted in counsel

मन्त्रमूल mf (आ)३ Yājñ, Kathās,

ŚāringP skilled in counsel

मन्त्रविद् mfn MBh to take

counsel मन्त्र् व 10 (Dhatup 33.6)

मन्त्रयते rarely मन्त्रयति ऽBr, etc

to take good counsel सुमन्त्रितं कृ

a woman's counsel स्त्रीमन्त्रः MW

having a hundred counsels शतक्रतु

mfn RV, AV, VS, etc having excellent

counsels सुमाय mfn RV.

Counsel वृत् 1 I मन्त्र् व 10 (Dhatup

33.6) मन्त्रयते (rarely मन्त्रयति)

MBh, Kāv, etc.

I II केतय Nom केतयति W — संकेतय संकेतय

Nom संकेतयति MW.

I III कूट् व 10 कूटयति Dhātup 35.38.

counselling ॥ मन्त्रिणम् W.

counselling in private मन्त्रिणम् W.

counsellor ॥ I मन्त्रकृत् ॥ Ragh

— मन्तु m SBr, KaushUp, MBh.

| II आमात्यः L, अमात्यः q.v. —

बुद्धिसहायः L — भ्रान्तिहरः L — मन्त्रदृश

m Bhp — मन्त्रधरः (Hariv) मन्त्रधारिन्ः

(MBh) m — मन्त्रविद् m L — रहारः W —

व्यावहारिकः R — शमयः L — शिष्टः W

— सधिवः Gaut, Mn, MBh, etc —

सामवायिकः Ss.

a bad counsellor कुमन्निन् m

Bhp a chief counsellor महामन्निन्

m Hit, Kathās an excellent

counsellor मन्त्रिप्रकाशः Rajat

a faithful counsellor सुशिष्टः MW

a good counsellor सुसचिवः Mudr

— कल्याणमित्रम् Buddh great

Indra's counsellor महेन्द्रमन्निन् m

Var having a good counsellor

सुसाधेव mbn Kām.

a King's counsellor । I मानेन

mbn Mn, MBh, etc — राजमन्तधरः

Hariv.

। II गुल्कः Divyân 17 — पात्रः,

पात्रम् Rājāt, Pañcar — मन्त्रि m

R, मन्त्रिन् — राजगुरु m L

like a counsellor मन्त्रिवत्

Rājat lord's counsellor

देवपतिमन्त्रिन् m Var the office
of the counsellor of a King

साधिव्यम् MBh, Kāv, etc

a subordinate counsellor

उपमन्त्रिन् m BHP wise counsellor

धीसरवः L , धीसन्निवः Rājat

— मानिसचिवः Bcar accompanied

by counsellor समन्त्रिन् mfn

Rajat, समन्त्रिक mfn MW—

सामान्य mfn MBh (in polit)

the body of counsellors प्रकृतयः

to pl Mn, MBh, etc together with

counsellors समन्त्रिन् mfn Rajat,

समन्त्रिक mfn MW. counselled

counselled (said of persons and
things) मानित मन MBh, Kāv,
etc.

MBh प्रतिशंख (only) ~~and~~

p प्रतिशंखाय) SBh, Katy SBh -

शंख, परशंखाति, MBh.

1 MBh कुल् cl 1, कतलो ~~th~~ Dhatup

20.12

to count one's number

(said of a flock or troop)

गण् cl 10 गणयते (अप 1.5. गणयते)

Pāṇ 1.3.67, Kāś .

count over || परिगण, परिगणयति

Suśr ; Hear, Bh P.

|| अनुगण -- सम्पश्य, सम्पश्यति,

सम्पश्यते TS, Ś Br .

count up || सभाख्या, सभाख्याति

Mn, MBh, R -- संख्या, संख्याति

Ś Br, Mn, MBh, etc .

II समाप्ता, समाप्रयति, समाप्रयते

Ts, SBr.

(in law) comprising many

counts (as a plaint) बहुप्रतिज्ञ

Yājñ, Sch.

counting. n-II गणना Pan 5.4.17,

Pañcat, Hit गणना MBh 3, Meg

M. gh, B. gh, -t.

II गणने १ २ — गणिका W —

प्रसंगान्तम् BhP .

causing repetition of counts

counting शरणावृत्तिकर मन्

Hariv counting again

स्मारणम् MBh, स्मारणा

counting among. वस्तुनि

पक्षनिक्षेपः (comp) Sarvad

counting over (cattle) संस्मारणम्

MBh counting together

संगणना MBh a kind of riddle

based on counting शाश्वता

(scil प्रहेलिका) Kav 3.101 (with

Buddh) a manner of counting

३५) Lakit a particular

method of counting शक्तिविशेषता

Buddh a short method of
counting immense numbers

संख्यासूत्र .

counter n गणनायिका Heat 1.5 - गणनायिका

train, Heat 1.5 .

a. shop-counter ^{आवक} ^{विक्री} का ^{1R}

counting easily ^{संख्या} ^{म्हण}

counting over ^{संख्या} ^{म्हण} ^{पर}

3.2.7, Sch (ite) counting

over cattle गणित मन् -

Pān 3.2.7, Sch.

counting up गणित मन् -

Pān 3.2.7, Sch (ite) counting

well गणित मन्.

countable adj गण्य R Prat 14.28.

111

countless adj गणित (with गणित)

Panic .

in countless numbers असंख्यः

BhP .

counted adj II गणित MBh, BhP,

^t
ver — संख्या AV, etc - संख्या .

I II पिठित (etc, after a numeral)

var .

counted over अनुगणित

counted together (as one)

statu) संज्ञा T, B, Kāty Śr

one who has counted over

अनुगणितम् (ana iṣṭiqv)

(anything) that is counted

गणितम् Nār 11.3 .

to be counted II गण्यम् mbn (Pān

5.4.84 L - गणनीयम् mbn L

गणितव्य mfn w .

II गणय mfn Naish 3.40.

not to be counted गणय

4Bh, 2. 2554.2838 difficult

to be counted संख्या वृत्ति कर

mfn Harin fit to be

counted 31 31 mfn

proper to be counted 31 31 mfn

to be counted as the ^eformost

समग्रतः म.न.

countenance n. | I मुखमण्डलम् Karv.

change of countenance by

fear परिम्लानम् W change of

countenance by grief परिम्लानम्

W the countenance of a friend

सुग्रीवः (ife t आ) having a fair

countenance as Agni स्वनीक mfn

RV having a radiant countenance

(as Agni) स्वनीक म्भ RV.

2I मुखम् (मुखः नु अर्ध्यादि. किं ह

आ, इ) RV, etc — वदनम् (किं ह आ)

MBh, Kāv, etc.

Change of countenance मुखम्

(with अभिनय) from the counten-

ance मुखाकारः R one who has

an angry countenance क्रोधमुख

mf ($\frac{f}{2}$) n can, Subh.

2/6/1957

Counteract ॥ I प्रतिकृ , प्रतिकरोति ,

प्रतिकुरुते MBh , R, etc — प्रतिविधा ,

प्रतिविदधाति , प्रतिविधत्ते Kāṇ .

II प्रतियत् , प्रतियतते ऽBr , ऽark 1. $\frac{32}{35}$

(V.I.) — प्रतिराध् (only प्रतिराध्य) Gaut.

— विप्रतिकृ , विप्रतिकरोति MW.

to counteract (by remedies)

प्रत्याख्या , प्रत्याख्याति ऽBr .

Counteracting n I. प्रत्याख्यानम् Hyog.

Counteraction n I. प्रतिकारः MBh,

Sūtr, प्रतिक्रिया MBh, kāw, etc —

प्रतिकर्मन् n Car.

I II प्रतिसंविधानम् MCoE — विप्रतिकारः

MW.

counteraction of disease

रूपप्रतिक्रिया counteraction of an

3

impediment विघ्नप्रतिक्रिया Ragh

the counteraction of the vāta-

jvara वातज्वरप्रतीहारः MW.

Counteracting ^{adj} ॥ I प्रतिकर b (ई) -

(५६) Susr.

॥ II अभिघातक b (इका) — दूषण t

(ई) R 2.109.7 — विपक्ष Jatak.

Counteracting magic कृत्यादूषण

५ (ई) AV, कृत्यादूषी AV 2.4.6.

counteracting poison | I विषहन्तु

— विषघ्न ५ (ई) Mn, Kathās, Śuśr.

| II अतिविष.

Counteracted adj | I प्रतिविहित

Mudr.

| II प्रतिरादूध Gaut — विप्रतिकृत

MW.

110 25

counteracted by submission

प्रणिपातप्रतीकार ~~Ragh.~~ Ragh.

to be counteracted । I प्रतिकर्तव्य

R, Prab — प्रतिकरणीय MW.

to be counteracted in any

special case प्रतिविधेय Kālid.

desire to counteract

प्रतिविधित्वा
Kathās

intention to counteract प्रतिविधित्वा

Kathās

equally

an assertion and a counter

assertion वादप्रतिवादः, वादप्रतिवादो म

du MW counter-assertion

प्रतिष्ठापना car a counter deposit

प्रतिन्यासः Nār a counter example

प्रतिद्वेषन्तः Nyāyas counter hero

प्रतिनायकः Sāh (in log) counter-

instance विपक्षः Tarkas, Bhāshāp

Sāh a counter-mark प्रतिलक्षणम्

MBh, R counter-order प्रतिप्रसवः

Sāmk, Kātyśś, Sch, Kull a counter-

person प्रतिपुरुषः, प्रतिपूरणः counter-

poison प्रतिविषम् L a counter-question

प्रत्यनुयोगः car a counter-Silpa

प्रतिशित्यम् Sānkhśś a counter-

sloka प्रतिश्लोकः Sinhās, L (in logic

a counter-statement विपक्षः Tarkas,

Bhāshāp, Sāh not giving a counter

order अप्रातिशसन mfh a

possible counter-agent शक्यप्रतिकारः

w.

1
17.2
Counterbalance व I T प्रत्युद्यम् ,

प्रत्युद्यच्छति (acc) Tānd Br .

I II अह् ल । अहति rarely अहते

MBh 3.1580, R — तुल् ल 10 लोत्तयति,

लुत्तयति Megh, ŚāringP, Bhartr. 3 & Ragh

13.75.

Counterbalance n I I प्रत्युद्यमः

Tānd Br , प्रत्युद्यमा Śāringh Br .

counterbalancing adj I I

प्रत्युद्यमिन् śāṅkh Br — प्रत्युद्यामिन्

Mit Br, Ś Br.

I II प्रतिप्रति ६ (तिनी) २.

a counter-blow ११ प्रातिग्रहारः

Hariv, Ragh.

Counter - body I II प्रतिकायः

kin.

Boalley

counterfeit । I प्रालिखित मय Car.

। II प्रलिनायकः Śrīkaṇṭh.

a counterfeit of प्रलिरूपम

(gen) Viśṇu counterfeit of

virtue धर्मप्रालिखितः Mn 9.9.

counterfeited objects (of a

merchant) कूटम Var Br 14.3.

Counterpane n. 1 I शर्याच्छादनम् MW

Counterpart । I प्रतियोगित् m w —

प्रतिकल्पः — प्रतिवस्तु n .

। II प्रतिकृति † MBh, Kāv, etc —

प्रतिभावः Prasannar — प्रतिमानम् RV —

प्रतियातना Ragh°, Śis°, Hcar — विपरीतता,

विपरीतत्वम् Kāv, Pañcat — विपरीत्यम्

MW.

being a counter-part प्रतिप्रति

mb (मिनी) n the being a

counterpart of anything प्रतियोगः W

counterpart of सहम् mfn (gen)

Kad the counterpart of any real

form प्रतिरूपम् MBh, Var, Bhp,

(प्रतिरूपा KaushUp) a counterpart

of Raghu रघुप्रतिनिधी m Raghu

counterpart of real forms प्रतिबिम्बम्

W

1
24/12

Country २ I I देशः R, Hit, Kathās, vet

— भूमि † RV, etc — विषयः († आ)

Mn, MBh, etc — राष्ट्रः (MBh 13.30.50) राष्ट्रम्

RV, etc.

II अर्थः ved — क्षेत्रम् RV, AV 3.28-3, TS

7, Sūtr, Megh, vet — दिग्देशः Hit 1.1/2

— प्रदेशः († आ) MBh, Kāv, etc, प्रदेशम्

Pañcad — प्रादेशः († आ) L (१.1 † प्रदेश)

— निर्गः L — भूमन् n मैक्षुः — महे —

राज्यम् AV, etc — राज्यखण्डम् R — राष्ट्रक

(पुं) MBh, राष्ट्र — लोकः SBh — वसुधा

Mn, MBh, Kav, etc वसुधैव कुटुम्बकम्, MBh, Kav,

etc, वसुमती MBh, Kav, etc.

abandonment of one's own country

स्वभूत्यागः L.

another country । I विदेशः Kav,

Mn, MBh, etc — परदेशः Var, Kath, Pañc

— देशान्तरम् — देशान्तरम् Mn 5.78

any country विजितः, विजितम् lalit

a bad country (where it is difficult

to obtain the necessities of life)

कुदेशः Kathās, etc being in the open

country निर्वनि mfn MBh 5.863.

belonging to a country । I देशीय

mbn, देश mbn MBh, Hariv, Pur.

5.3.67 — देशिन mbn L.

I II राष्ट्रीय mbn SBr belonging

to the same country जय mbn

RV 2.37.6 & 39.1, 10.91.2, ŚāṅkhŚr

13.3 belonging to the next country

भूम्यनन्तर mbn • Kām, Kathās

born in the country देश mbn R.

5
care for one's own country ~~सर्वदेशीय~~

स्वराष्ट्र पिन्ता L coming from every

country सर्वदेशीय mbn Kāsīkh,

Kull on Mn 8.143 coming from the

Gauda country गोडदेशीय mbn

Pañcad the countries all around

दिङ्मुखमण्डलानि n pl Subh 123

a country abounding with water

जलप्रायम् W the country Ariga

अङ्गलोकः the country Badakshān

वादकसान Bhpz (v.l. वादकसान)

the country between the Ganges and

Jumna rivers शशस्थली L the

country between the mouths of the

Indus and the sea सिन्धुसागर inser

country born देशजदेशजात mly

MBh, Hariv, R (in music) country

dance देशीनृत्यम् the country in

habited by the Rishis ऋषिदेशः

Hcat the country inhabited by

the Uolumbaras औदुम्बरकः gāṇa

राजन्यादि Pāṇ 4.2.53 a country

inhabited by warlike Brāhmanas

ब्राह्मणकः Pāṇ 5.2.71 (ब्राह्मणकीय)

mfn Pāṇ 4.2.104, Vārt 30, Pat)

a country (inhabited or not)

उपवर्तनम् L a country

inhabited by Kāṇeyas काणेयविषम्

gana भौरेवयादि the country

intervening between two

villages

प्रान्तरम् L the country

in which Buddha appears बुद्धक्षेत्रम्

9

kārand a countryman

स्वदेशजः L countrymen सजातः

RV, AV, Br, Katy Śr a country

(not inhabited) उपवर्तनम् L

the country of an enemy

परराष्ट्रम् Kull on Mn 7.153

the country of Bengal हरिकेलीयः

W country of Bharata भारतवर्षम्

10
L the country of karnāṭa

कण्टिदेशः the country of Nepāl

नेपालविषयः Rājat country of
Pāncātas in the north of India

पञ्चाताः m h ŚBr, Mn, MBh, etc

the country of Śrīkanṭha

श्रीकण्ठदेशः Kathās the country

of Śrīkanṭha श्रीकण्ठविषयः

Kathās country (often at the

end of modern names) मण्डलम्

(rarely मण्डलः १ अर्धरादि and ३

३ १ गौरादि) Inscr, AV Paris, MBh,

etc the country of the barbarians

मेरुदमण्डलम् W the country of

the Bhāttas भारुदेशः L the

country of the Brahmarshis

including Kuru-Rshetra and

the country of the Matsyas,

Pañcālas and Sūra - semakās)

ब्रह्मर्षिदेशः Mn 2.19 the country

of the cedis वेदिविषयः MBh

1. 2335 the country of the

Dasaraka people दशरकः L

the country of the eastern

Videhas पूर्वस्यदेहः the country

of the Hindūs हिन्दुस्थानम् Cat

the country of the Kalingas

कलिङ्गकः the country of the Mlecchas

मेरुद्वीपमण्डलम् W the country of the

Nishādas (to the south-east of

Madhya-deśa) निषादराष्ट्रम् Var

the country of the Pañcālas

पाञ्चालदेशः R the coal country

of the Pañcālas पाञ्चालः L,

पाञ्चाल्य mfn पाञ्चाल्यः MBh

the country of the Pāndyas पाण्ड्यदेशः

Nīlāk the country of the Pāṣu-

pālas पशुपालम् Pur the country

of the Pōundras पौण्ड्रविषयः Kathās

the country of the Vatsas वत्सभूमि

† MBh the country of the western

border अपरान्तः the country of

Vidarbha विदर्भभू † Naish

the country of Vidarbha itself

विदर्भः in pl the country of

which a Śūdra is King शूद्रराज

Mn 5.61 the country round

Kanyakubja कन्यकुब्जदेशः

a country situated on the other side

of a mountain बहिर्दिशि म पृथक्

the country Telinga तेलिङ्ग

country's thorn दशकलकं Jatakam

the country Virata वीराट् Cat

a country with more than 100 villages

विषयः (५८ + ३१) L country ruler

जनपदाधिप. R 2; 63, 48, जनपदेश्वर

W, नामपदि m Pan 6.3.100

denotative
denotive of a country देशिक

m (5)m Pat description of

country देशिकः desire of

dominion over country-men

सजातवनरया TS, F15v52 different

countries नामिकः MBh, R

dwelling in a country राज्ये

BHP an enemies country आरिषष्टमः

an enemy's country अरिभक्तः L

existing in every country सर्वदेशिय

mfn Kaotkh, Kullon Mn 8.143

found in every country सर्वदेशिय

mfn Kaotkh, Kullon Mn 8.143

the Gauda country जोरदश 18 Skanda

Skanda going towards the

northern country ओत्तरपाश्व

mb Pan 5.1.77 a great country

महाराष्ट्र W having the same

country राजनपद mb Pan 6.3.83

inhabitant of the country जनपदः

MBh (Nal 25.30), R, Ragh, BHP

inhabited country जनपदः 11Bh, etc.

(life + आ R 3.61.27) an

inhabited country कृषितः लः

the inhabited country (as much

ground as can be ploughed by

two ploughs. each drawn by six

bulls common Mn 7.119)

कृषिः inhabiting a country

देशीय mfn देश mfn MBh, Hariv,

Pan 5-3.67 inhabiting the

northern country उत्तरपथिक mfn

Prab inhabiting the whole country

समस्तविषयक mfn in the

open country निर्वने Pan 6.2.178.

8-4-5, Kās living in one's own

country भूमिष्ठ mfn Kām living

in the country प्रान्तशयनासनभक्त

mfn Diryān, प्रान्तशयनभक्त and

प्रान्तशयनासनासेविन् living in the

country (janapada) जानपद mbh

(गु उत्सादि) MBh (Nat 25.30) R,

Ragh, BHP lord of a country

विषयाधिपति m. R — देशस्वामिन्

m. Sinhās native country

अभिजनः Pan 5.3.90 the northern

country उत्तरपथः Pan 5.1.27, etc

of a country देशिन मन् L

one's own and an enemy's country

स्वपरमण्डलम् MW. ~~one's own country~~

one's own country IT स्वदेशे

Mn, Kathas, Rajat, etc.

I II आत्मीयदेशः - स्वम् † Rajat

स्वभूम् † Hit one who belongs

to a country जानपदः † Br IH,

Yajn 2.36, MBh 12, P peculiar

to a country देशीय mfn देश्य mfn

MBh, Hariv, Pān 5.3.67 possessing

a country मण्डलिन् mfn latit -

सदेश mfn W possessing the whole

अरवण्डमण्डल mfn Rājat prince of

a country देशस्वामिन् m Sin̐has

protector of a country देशरक्षिन् m

Das.

II

relating to country देशिक mb (इ)

n — जानपदिक mbn MBh 11.71.12.

१५६५ & १२५९६ — (as a suffix)

वैषयिक mb (इ)n Pat relating

to the (H) castes and to the

country जाति जानपद mbn Mn 8.41

relating in one's own country

भूमिष्ठ mb kām to rule (a country)

रक्ष् ८। (Dhātup 17.6) रक्षति (ved; MBh, Rājāt

sacrificial country यज्ञियदेशः W seen

(i.e. Customary) in a country देशदृष्ट

mb Mn 8.3 seen (i.e. usual) in a

country देशदृष्ट mb Mn 8.3 sugar

country गोऽः (soil देश) गोऽम् (soil राष्ट्र)

Rājāt, Porab 2.7, Hit

an unfortified country अदुर्गविषयः

the up-country उत्तरदेशः a wild

marshy country सधिरणदेशः MW

Spelling

Couple wh । I मिथुनाय Nom मिथुनायते

Pāṇ. 8.1.15, Sch.

। II उपपृच् P Ā RV 5.47.6, 6.28.8,

AV 9.4.23.

। III मिथ् त् । मेथति, मेथते.

to couple (said of deer) रम् त् । Ā

Pāṇ. 3.1.26, Vārtt 8, Pat.

Couple म् । I मिथुनम् MBh. मिथुनः

— द्वंदम् L, द्वंदम् TS, Br, MBh, Kāv,

etc — युगलम् (rarely m ये त आ)

Kāv, Pur, Pañcat, etc, युगलकम्

Kathās, युग्मम् Sāṅkhya, Yājñ, R,

etc.

। II द्विलयम् Yājñ, Kāv, Pur —

द्वयी Naish, Rājāt, द्वयम् — यमम् L

— युगम् (ये त आ) Śrī Śrī, MBh, etc

युग्मकम् (ifc + आ) vet — युज् m

Pañcar — सांघारिका L — -सांघारिका L-

any couple मिथुनः RV, etc

a couple of fish मीनद्वयम् BHP

a couple of Slokas श्लोकद्वयम्

a newly - married couple वधूवरम्

m sg , वधूवराः m pl H Paris

together with the couple समिथुन

4
2/5/54
mb (आ)न SBr being in couples

युज् mbn (mostly ite) Laty, Mn,
MBh, etc fighting in couples

द्वंद्वयोधिन् mbn BhP forming a

couple द्वंद्विन् mbn SBr in

couples द्वंद्वशः MBh, R, etc

liking to live in couples

द्वंद्वराम mbn MBh living by

couples अन्योन्य मिथुन mf Hariv

-- द्वंद्वपरः (L), द्वंद्वचारिन् (Ragh)m

one of a couple यमः RV, etc

to become joined in couples द्वंद्वीभू

Bhp.

coupling ~~संचरि~~ n संचरिम् L.

coupling together मिथुनीचारिन्

mf Bhp.

couplet \approx द्विखण्डिका MW.

Coupled adj | II मैथुन + (३) BHP

courage n II धीरता, धीरत्वम् Kāu, Pañc,

Hit — पराक्रमः, पराक्रमाः m. pl (ifc

f आ) MBh, Kāu, etc. — धृष्टत्वम् MBh,

Pañc, धृष्टता Śis — विक्रमः MBh, Kāu,

etc.

II आविषादः MBh 1.7100 — उपक्रमः L —

त्वस् m RV 3.1.18 30.8, AV 11.1.14 —

ताविषी (also ताविष्यः) RV, ताविषी L —

धृष्णुत्वम् MBh — धैर्यम् MBh, Kāu, etc —

प्रासरः (ifc f आ) Mṛicch — विक्रमणम्

MBh — विक्रान्तम् MBh, R — विक्रान्ति f

Rājat — शुभम्: RV, US, AV, TBh — शुभम्

n Kāsikh — सोत्साहता Kathās — सत्वम्

(ifc f आ) MBh, R, etc .

causing to take courage आश्वासक

mfn L courage to undertake

anything उद्देशः R depending on

courage सत्त्वाधीन mf(ई)n

Sinhas destitute of courage

विपराक्रम mf MBh distinguished

by courage वीर्यनिशिष्ट mf W

endowed with courage and energy

सत्त्वोत्साहवत् mf Pañcat endowed

with great courage अभिविक्रम mf

R. enhancing courage नृमणवर्धन

mfn RV extraordinary courage

सत्त्वसंरम्भः Kathās — सत्त्वसारः

Dhanamj, Vās giving courage when

drunk (said of the Soma juice)

आपान्तमन्यु mfn RV 10.89.5 having

a thousand fold courage सहस्रमन्यु

mfn SV having courage अविह्वल

123
mfñ Kathās having little courage

अत्यसत्त्व mfñ Kathās having

taken courage संस्तभ्य MBh, R

impelled by courage वाजप्रमूल mfñ

RV in respect of courage यज्ञानीयम्

R, BhP manly courage पीरुषम् MBh

Kau, etc, पीरुषम् MarkP of manly

courage वृषशुष्म mfñ RV one who

has taken courage श्रितसत्त्व mf

BhP showing courage पराक्रमवत्

mf MarkP, पराक्रमिन् mf MBh

Hariv — पराक्रान्तु mf MBh take

courage समाधसिहि to act with

courage उत्सह्, उत्सहते MBh, R, Śak,

Pañcal, etc to gather courage

धैर्यम् कृ, धैर्यम् अवलम्ब, धैर्यम् आलम्ब

to show courage पराक्रम, पराक्रमति,

पराक्रमते AV, etc.

to take courage । I समाश्वस्,

समाश्वसिति, समाश्वसति MBh, Kāu, etc

— आश्वस्, आश्वसिति, आश्वसति,

आश्वसते.

। II प्रोत्सह्, प्रोत्सहति Bhāṣa — मनः

स्थिरं कृ, हृदयं स्थिरं कृ R, Kathās —

संस्तम्भ् caus संस्तम्भयति R — संस्तम्भ्

(only impf संस्तम्भस्व) नि६ १.१२ (in R 4.

1.115 (B) संस्तम्भ् — स्थिरीभू, स्थिरीभवति

MBh, R, etc.

want of courage विहृदयम् AV

without courage निरुसाह म॥ (आ) १

MBh, R, etc.

courageous adj । I धीर + haris, Kāu, Pur

— सत्त्वत् $\frac{m}{1/4}$ MBh, R, Suse —

सत्त्वशालिन् $\frac{m}{1/4}$ Kathās, Sinhās — विक्रमिन्

$\frac{m}{1/4}$ MBh, Hariv.

II तवस् $\frac{m}{1/4}$ RV — तविष RV — दाधृषि

RV. AV — दानु L — क्षीरचेतस् $\frac{m}{1/4}$ Ragh,

Kathās — धृषत्, धृषद्भिन् RV 5.52.2 —

धृषणु RV. AV, VS — विक्रान्त MBh —

विपरिक्रान्त R — वृषमणस्, वृषमण्यु RV

शुभिन् RV, etc - शूष RV - शौर्यवत् Kāv

VarBṛS, Kathās - सोत्साह Kāv, Rājāt,

Hit.

being so courageous यत्पराक्रम MBh

courageous behaviour आज्ञायितम्

a courageous man आरभटः L

courageous (said of persons and

actions) सत्त्वाधिकं शिhās, Kathās

extremely courageous महासत्त्व

MBh, Kathās terribly courageous

भीमविक्रान्त very courageous महाविक्रम

महाविक्रम् L — सुसत्त्व Kathās —

सुविक्रम MBh.

courageously I धृष्टम् ŚBr, Lātṃ, R

II धृष्टता RV — प्रगल्भम् Mṛicch —

वीर्या (instz) RV.

to be courageous II दृष्ट्वा ८ 5 दृष्ट्वाति

(RV, etc), ८ 1 धर्षति (Vs, R) RV, AV, VS.

II लविषीय nom P A RV 2.30.8, 5.85.4,

8.6.26, लविष्य nom लविष्यते RV 9.76.3

४ 86.45, 10.11.6, AV 20.34.16 (MS लविष्य)

Courier m 11 वार्ताहर: (Mālatim.

वार्ताहर: BLP वार्ताहर: (car)

— जर्दिक: Rājat 7.1348,

Sinhās, Introd 41 — जर्दिक:

Pām 3.2.21, जर्दिकारिक: W.

I II जर्दिकारिक: MBH — उद्गमम्

L — तराजिन W — प्रजविन्म

— वार्तिकहारक: MW — वेगिन्म W.

1
Course n II संक्रमः Kusum — क्रमः Maicch,

Pancat, Mālatīm, Hit — श्रुत प्रक्रमः (ifc

± आ) Kāty Śr, Mālatīm, Prab, Kathās

II एमम्, एमन् n RV, VS — एतः RV — ^गअन्तु

m RV 1, 29.9 & 3.54.18 — गान्तु m RV (rarely

f 1.136.2 & 5.32.10) AV 8, VS 2.21 — गान्ते f

R, Bhaṭṭ 4.29 — गतिकम् W — गमः Pāṇ 5.2.19

— चरणम् RV 3.5.5, 9.113.9, 10.136.6 & 139.6.6,

ŚBh 2.10, ŚBh — चरथम् RV (1.66.9 चराथ)

3.31.15, 8.33.8, 10.92.13 — चारः ChUp

7.1.5, R, etc — चरितम् AV 3.15.4, 9.1.3, पौ० ३,

Swid — जटस् n RV 6.12.2 — जटुमानम् Nir

5.13 Sch — जयस् — पराजिः MBh, Hariv, Vet

— प्रसवः RV, Mit B — प्रायः AV 4.25.2 — यातम्

RV, etc — यामः RV, AV, B — रयः — रीति f

RV — विक्रमः MBh — विद्रुति f Mccr — वृत्तान्तः

(rarely) वृत्तान्तम् MBh, Vilv — व्याप्तिस् n

— संसारः Up, Mn, MBh, etc — संसृति †

AshTāvS, BhP — संचारः (if † आ) MBh,

Hariv — समवायः MBh 1.556 — सारः — सुरे

m RV 1.141.3 (Sāy) — स्मृति † RV, Br,

SāṅkhS — स्रोतस्ता Samk.

allowed to take its course प्रवर्तित

inf n Ml continued course of a

proceeding rule on what follows

(in Pāṇini's list) अनुवृत्ति ± course

into संक्रान्ति ± Kāv, Mārkaṇḍeya the course

of a conversation कथान्तरम् Mṛicch,

Kathās course (of a fluid) आगमः

Mn 8.252, Suī 2 The course of a name

narrative कथाप्रवन्धः The course of

a poem काव्यस्य गति R 1.3.2 course

6

sattva महात्मा kathās course of

mundane existence संसृति † Ashtāvus,

13hr The course of nutriment in the

body स्रोतस् n स्रोतस (if) course of

proceeding क्रियाप्रसंगः w the course

of right धर्मप्रचारः L the course of

time कालपर्ययः — परीक्षामः R course

of the world लोकवृत्तान्तः R, S, R, लोकवृत्तः

Kull on Mn 3.27 — गेकतन्त्रम् MBh,

Hariv, Śāk, Pur Course Through

The world गेकसंस्तुति † Bhp Course

towards प्रवृत्ति † Rājat, Hit, Śāh —

प्रतापः (ifc † आ) W free course पसरः

(ifc † आ) kālid, Kād, Śāmk, etc

having a bright course (Agni)

चित्रध्वजति mfn RV 6.3.5 having a

double course द्विवह्जन् mfn RV

(perhaps) having a measured

course मिलन् m having a rapid

course आत्य आत्ययिक mfn (gana

विनयादि ५.७) Mn 7.165, Mish, etc

having an impetuous course (said

of the sea, of the battle and of time)

चतुर्वेग mfn R 4 f, BhP 4.29.20

having free course प्रसृष्ट मfn MBh,

car heart's course मनोगते † MBh

in course of conversation कथाप्रस्तावतः

Kathās — कथाप्रसङ्गेन, कथाप्रसङ्गात् Kathās,

Comm on Kāvyaḍ. ###

in the course of time II काले गच्छति

— कालेन instr Mn 3.246, MBh, etc

गच्छता कालेन VP — कालात् abl Mn 8.251,

कालस्य दीर्घस्य, कालस्य महतः Pln, MBh,
etc. ~~कालपर्यायात्~~ abl Heat

I II कालपर्यायात् abl Heat. (Solid)

(said of the Apāna) taking its course

downwards अनागमनवत् mfn Vedāntas

to give free course to (anger etc.)

प्रसृज्, प्रसृजाते (acc) MBh urged to

fast course आशुहेमन् m a year's

Course संवत्सरस्य: MW — (of the sun)

संवत्सरशुक्ले † Bhp

2I n पहाते † Hariv, Kāv, etc, पहातो †

ब्रह्मादि-पानिन् m RV, etc — (lit and fig)

वत्सन् n RV, etc — अश्वन् — वत्सन् † RV,

Bṛ, AV, ChUp, वत्सन् † L — अश्वन् AV,

SBr, etc.

2II n पत्नम् RV, VS, Kāth — पत्नः MBh,

Kāṇ, etc — प्रधानम् Madhus, Kāty Śr,

Sch — मार्गपथः R — याज्ञी TS, Maitr S,

Kāth — यामन् ‡ RV — योजनम् RV — श्रुति

‡ RV 2.2.7, 10.111.3.

Gull's course जरद्वनीये ‡ Var Br S

3.1 a complete liturgical course

संस्था (ifc ‡ आ) Śr S a course (also

the course, path or track of the wind

and clouds in the atmosphere)

काष्ठा RV course for conveying food

स्रोतस् = स्रोतस (ifc) course of a

drama नाटकप्रपञ्चः W.

I course of a river नदीमार्गः R.

II
अवनि f RV — विलेखनम् Hariv

the course of an elephant गजनीथि,

गजनीथी HV, Paris 52, Var B 8 9.1 f

the course of acts कर्ममार्गः VP 6.6.9

course of action वृत्ति + jar 4.5.14,

वृत्तिः, वृत्तिन् (ifc) MBh, Kāv, etc —

प्रवाहः (ifc + आ) L course (of asterisms)

चारः Var B.S., BHP 5.22.12 course of

destiny देवगति + Megh the course

of fate देवगति R 6, Megh 93 — देवगति

m Pañc 3.238 a course of fasting

(as a penance) अनाशकायनम् ChUp.

Course of law | I धर्मविधि Mn 10.

131 — धर्मेनम् Bhar.

| II धर्मप्रचारः L The course of rivers

वर्तते f RV, TS Course of the heavenly

odies ज्योतिषाम् अयनम् Laty 4.8.1,

Sitish The course of the ~~skin~~ knife

or the sword that kills असिपयः

ॐ १३, असिधारायः इति The course
 of the planet Mars भौमचारः course
 of the planet Venus वैष्णवचारः MW
 The course of the planet and of
 the moon क्षेपवृत्तम् जल ५.१३ ff the course
 of the soul through numerous forms
 of life गति f Mn, Yājñ, Māh, etc
Course of the soul's existence आत्मगति

f Nir course of the stars मार्गः

(exceptionally also मार्गम् ifc f आ)

Mn, MBh, etc course of the wind

मार्गः (exceptionally also मार्गम् ifc f आ)

Mn, MBh, etc The course of the wind

सरिमन् RV सरिमन् Vn 4.147. 3ch —

जानेगमनम् Suisse the course traversed

by the sun in a fortnight पक्षान्तके

१ ihp easy course सुगम् RV, VS

erring course कामरः P5n 6.3.104 *

108, Vop 6.94, MBh 5.4133, R 2.108.7,

5.86.2 following a fixed course

सत्त्ववर्त्मन् mfn AV following a right-

course सुवर्त्मन् mfn Subr freq course

मधुकानुवृत्ति f MW general course

रीति f Kāv, Kathās, Sarvad great course

of life महाचर्या Kathās having a black

course असितगति || Bear 5.79 having

a bright course (agni) चित्रयाम म्ह

RV 3.2.13 in natural course स्वयुक्ता,

मुक्तिः Kathās removing the course of

planets ग्रहचरितानिद् Bālar ग्रहाचिन्तकः

Var B 5 8.4 mental course मार्तगति

+ Kāv moving in a wide course

उरुजयस्, उरुजि mfn RV (said of the
Agni and Indra), not passing through

a new course of existence असंश्रुते f

a planet's course तीक्ष्णगति rapid

course शुभ f RV, AV, TS the eight

course सुवर्त्मन् n faircar swift

course श्रवस् n RV taking an

opposite course प्रतिवर्त्मन् mfn AV

virtuous Course सुपयः, सुपयम्

Kathās. having 5 courses (as a sacrifice)

having 5 courses (as a sacrifice)

पञ्चयाम mfn RV running courses

सारसारिन् mfn TB whose course is

broken मिन्नमयोदि (Cān, Uttarar)

मिन्नमयोदिन् (Mārkarī) mfn a woman

just after her courses (during the

period favourable for procreation)

ऋतुमती Gobh 2.5.6, MBh, etc (said

of a woman on the first day of her

courses) चातुर्वेदी Vet 1.10. following

low courses (said of a woman^e)

नीचगामिन्

following low courses (said of

women) नीचगामिन् infn Such a girl

• Who has begun to have her courses

गुह्यरजस्वला जल having courses ऋतुमतो

Mn 3.89 ff, Rāntat, etc — ऋत्विजम्

mn Tr 1 the time after the courses

(favourable for procreation) ऋतुकालः

Sāṅkh Śr, Mn 3.45, 5.153, MBh, Rāntat

— ऋत्विजम् AV 12.3.29, TS 2.5.1.5

the time after the courses (sixteen days

after their appearance ऋतु म (Bhpr),

Suisr, MBh, Mn, etc The time of a

woman's courses ऋतु कालः Sāṅkṣar,

Mn 3.45, 5.153 MBh, Pañcat a woman

after her courses ऋतु विसा AV 14.2.37

a woman 3 days after her courses

त्रिरात्रीणा ApŚr 9.2.3 a woman's courses

तीर्थम् L. rarely तीर्थः MBh — गर्भः Vishn.

a woman during her courses | I

ऋतुमती Gobh 2.5.6, Mh, etc.

| II ऋत्विद्या AV 14.2.37 — आवेयी L.

a woman in her courses | I रुदक्या

KātyŚr, Lāty, Mn, Yājñ, etc.

| II आवि, अधि \pm L — अनो L, (अवि \pm)

— आत्रेयिका L — रोहिन् \pm Sāy a woman

on the second day of her courses

चर्मकारिणी a woman past her courses

गतात्तिना L a woman who has bathed

after her courses जात्रेयी Br I, Mn 11.87,

Yājñ 3.251. a woman who has bathed

after her courses (and so prepared

herself for sexual intercourse)

अनुस्नाता Susr, MBh, Ragh, etc.

courser n । I ^{वि} धातु m MBh —

अनेत m RV, VS, AV, BhP, अनेत

m RV, AV, SBh.

II अन्तः RV — जू m RV 1.134.

I & 140.4 — रहि f RV — सप्ति-

m RV, VS, Kōw, Pañcar.

a courser (horse) सह m SBh

a fleet courser रक्ष m RV

a good courser. स्वर्त m

Māṅgē.

'wishing to be a good courser'

स्वर्तयु mfn RV.

courser n वाजिनः m pl RV,

Bz, ŚrS.

